

რევაზ

მიშველაძე

ჩვეული თხზულებანი

ოცდახუთ ტომად

თანამედროვე ქართული ლიტერატურის კლასიკოსის, რუსთაველის პრემიის ლაურეატის, რევაზ მიშველაძის შემოქმედება კარგანანია მსოფლიო ლიტერატურის ორგანულ ნაწილად იქცა.

„საქართველოს მაცნე“ გამოსცემს პროზის დიდოსტატის რევაზ მიშველაძის ჩვეულ თხზულებათა ოცდახუთტომეულს.

მკითხველი ამ ტომების წაკითხვისას ადვილად დარწმუნდება, რომ მწერლის უანრულად უაღრესად მდიდარ ნაწერებში ჩანს არა მარტო საქართველოს პრობლემები, არამედ ქართული სარკმლიდან დანახული მსოფლიოც.

2013

დრამატურგია

ტომი
XVI

გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“

ანი გინევთ. ჯერ კაცთა უჭკუობით გამრუდებული გზა უნდა გავასწოროთ ახლებურ ლარ-თარგზე. სხვის ჯიბეში ხელის ჩაყოფას უნდა გადავეჩვიოთ. არ გამოდგა საერთო გობში ხელის ფათურის წესი იმიტომ, რომ ზოგს დიდი პეშვი აღმოაჩნდა და ზოგს პატარა. ჩემსას და შენსას ნუ აურევ ერთმანეთში ჩემს მოსატყუებლად და ყველაფერი კარგად იქნება. ნუ წამართმევ ჩემს ჭადს და ნუ გამიხდი მერე სახვეწრად, ცოტა მომიტეხე-თქვა.

ღმერთმა ხელი მოგიმართოთ, ბაბა. მე იმითაც მაღლობელი ვარ და იმის ფიქრით მაინც მშვიდად ჩავალ სამარეში, რომ სწორედ შენმა თაობამ მალაპარაკა შენთან ასე თავისუფლად, შიში გამორეკა ჩემი დარჩენილი დღეებიდან.

ქორო ადგილს სტოვებს და ნელ-ნელა უახლოვდება გრიგოლ ბაქრაძეს. გრიგოლი ხმას აუნევს და ხელშემართული ავანსცენაზე გამოდის.

გ რ ი გ ო ლ – ჩვენ იმდენჯერ ვჭამეთ სირცხვილი, რომ ახლა აღარავინ დაგვძრახავს, ყველა ერთად თუ შევუტევთ მრუდედ ნაქსოვ-ნაბურჯალს. ვაჟკაცობა იმას ჰქვია, გაბედულება გვეყოს, ავდგეთ და ვთქვათ: – სხვა გზას ვენიოთ, არ გამოგვივიდა ისტორიაში ნაუცბათ-ევი ნახტომი-თქო.

გახსოვდეს, ბაბა! შეცდომის დაშვებაზე დიდი ცოდვა იმ შეცდომის მონად დარჩენაა!

ყურადღება

ერთმოქმედებიანი პიესა

მოქმედი პირნი:

- ვ ა ჟ ა – ტელესტუდიის რეჟისორი.
- ნ ა ნ ა – ვაჟას ქალიშვილი, სტუდენტი.
- დ ა თ ო – სტუდენტი.
- ჯ ი ნ ა – ტელედიქტორი.
- ს ი ლ ო ვ ა ნ – ხანშიშესული მუშა.
- ა ვ ა ლ ო – ემიგრანტყოფილი.
- ნ უ ც ა – ახალგაზრდა მეჩაიე.
- ბ ი ქ ტ ო რ – ქარმაგი მესიმინდე.
- ჭ ო ნ ქ ა – გაცოცხლებული სოფლის მკვიდრი.
- ა რ ჩ ი ლ – მასწავლებელი.
- ე ლ ე ფ თ ე რ – მეკოოპერატივე.
- ბ ე ნ ი ა – სოფელსგამოქცეული ახალგაზრდა.
- პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე
- მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე
- მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე
- მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე

პირველი სურათი

განგაშისწინა მუსიკა, ბარაბნის ყრუ დარტყმებით და ჯაჭვის ჟღერის ასოციაციით. მანიფესტაციის წესით, პირით მაყურებლისკენ დგანან ტუჩმოკუმული, მუშტმეკრული ახალგაზრდები. ისინი უძრავად დგანან, შავ კურტკა-ჯუბაჩებში გამონყობილნი, მხრებზე სხვადასხვა ფერ-ზომის კაშნეგადადებულნი რამპის შუქზე სანთლის ფიგურებს ჰგვანან. სცენის ოთხივე კუთხეში დემონსტრანტთა მეთვალყურე ზედამხედველნი – შავშლაპიანი, წითელსამკლავურიანი ოთხი მამაკაცი დგას ზურგით მაყურებლისკენ. ორი ტრანსპარანტი უჭირავთ: „თავისუფლება ავლანეთს“ და „თოფს ნუ ესვრით გარეჯის ფრესკებს“. მუსიკა ერთბაშად წყდება და დემონსტრანტები სიმღერას იწყებენ. მღერიან ომახიან, ვაჟკაცურ სიმღერას – ქართულ ხალხურს, ან კომპოზიტორის მიერ დაწერილს, ტემპიანსა და ლაშქრულს. ჩაამთავრებენ სიმღერას და ისევ იმავე პოზაში გაქვავდებიან. ისევ განგაშისწინა მუსიკა ბარაბნის ყრუ დარტყმებით და ჯაჭვის ჟღერის ასოციაციით. კულისებიდან გამოდის თეთრ გრძელმოსასხამიანი, ხელჩანთიანი რეჟისორი ვაჟა და სანთლის ფიგურათა შორის დააბიჯებს. ეტყობა ვილაცას ეძებს. მისეულ სვლას რალაც იდუმალი გარინდება ახლავს. დემონსტრანტების სახეებზე ლურჯ-წითელი სინათლე გადაივლის ზოგჯერ, თეთრმოსასხამიან ვაჟას კი ყვითელი სინათლის წრე მიაცილებს. გონგის ხმაზე დემონსტრანტები ერთბაშად მაყურებლისკენ ზურგით შებრუნდებიან, ხოლო ოთხი წითელსამკლავურიანი „მორიგე“ პირაქეთ, მაყურებლისკენ. ამასობაში ვაჟა წინ გამოვიდა და სცენის შუაგულში დადგა. ოთხივენი ვაჟასკენ წავიდნენ. მორიგეობით მიდიან მასთან და ნახევარყბით, აქაოდა სხვებმა არ შეგვნიშნონო, თითო ფრაზას ეუბნებიან. პირველი მორიგე რომ ეტყვის რალაცას, ჩაივლის და მეორეს უთმობს ადგილს. ასე რიგრიგობით „მოდ-ღვრავენ“ ვაჟას. ვაჟა შემცბარი, ცოტა შეშინებულ-გაოგნებულია.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – შენ მამა ხარ!
 ვ ა ჟ ა (შემკრთალი) – დიახ.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – მერე და რატომ გავინყდება მამის ვალი.

ვ ა ჟ ა – რას გულისხმობთ?

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე – ძალიან კარგად იცით, რომ თქვენი ქალიშვილი პატრიოტობანას თამაშობს.

ვ ა ჟ ა – იქნებ სულაც არ თამაშობს.

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – მით უარესი მისთვის.

ვ ა ჟ ა – მე იგი ჩვეულებრივ გოგოდ გავზარდე. რამდენადაც შემეძლო ქვეყნის ყაყანს ვარიდებდი.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – იცოდეთ ეგ თამამი ბავშვები ცუდად დაამთავრებენ.

ვ ა ჟ ა – ისინი ჯერ მხოლოდ იწყებენ.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – ცუდად დაიწყეს.

ვ ა ჟ ა – ეგ თქვენი აზრია.

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე – ნაიყვანეთ და დააბით სახლში პოლიტიკურ ხულიგანთა ეგ თქვენი ჟანა დ'არკი, მამაჩემსა აქვს ცხონება, სანამ გვიან არ არის.

ვ ა ჟ ა – სამწუხაროდ გვიან არის.

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – ახლა ანდაზების დრო არაა, თქვენ მამა ხართ, შვილი უნდა გადაარჩინოთ, მორჩა და გათავდა.

ვ ა ჟ ა – თქვენ ხომ გყავდათ ერთხელ, ხომ დაკითხეთ?

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – მერე? შეაყარე კედელს ცერცვი.

ვ ა ჟ ა – აბა მე რა ვქნა, მითხარით, როგორ მოვიქცე.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – გამომწვევად ნუ გველაპარაკები. იცი შენ ძალიან კარგად, რეჟისორ კაცს თავზე ხელს რომ არ დაგისვამენ.

ვ ა ჟ ა – როგორ არ ვიცი. მსოფლიოში ერთადერთი ქვეყანა ვართ, შვილის საქციელისთვის მამასაც რომ პასუხს აგებინებენ.

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე – აქამდე ხომ არ მოვსულვართ შენ-

თან. თუ ფიქრობ, ციდან მოდიოდა ის პრემიები და საზღვარგარეთ გადაღებები?

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – ჩვენი ერთი სიტყვა საკმარისია და შენი გვარის ჭაჭანება არ იქნება არსად.

ვ ა ჟ ა – ვიცი, ეგ რომ შეგიძლიათ, მაგრამ რატომ არ ფიქრობთ იმაზე, რომ დაშინებისა მეც კარგა ხანია აცრილი მაქვს.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – შენ არავინ გაშინებს, შვილის გადარჩენა თუ გინდა, უნდა დაგვეხმარო.

ვ ა ჟ ა – რაში, კონკრეტულად?

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – არ გჭირდებათ ჩვენთან ეგ ირონია. მერე ძალიან იცით ხოლმე ცრემლის გადმოყრა: მშობელი ვარ, ანგარიში გამიწიეთო.

ვ ა ჟ ა – გადასარჩენი რა დააშავა ჩემმა შვილმა?

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე – დიდი ხანია ვუთმენთ. ჩვენც დავილაღეთ, ბოლოს და ბოლოს, ჩვენც ხალხი ვართ. ყველაფერს თავისი საზღვარი აქვს.

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – ორმოცდათექვსმეტი წელი თქვენ მაინც გემახსოვრებათ.

ვ ა ჟ ა – ეგ რა არის, მუქარა?

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – როგორც გინდათ ისე გაიგეთ. თქვენი შვილები სწორედ იმან გაათამამა, რომ რეპრესიებზე უარი ვთქვით.

ვ ა ჟ ა – თქვენ არ გითქვამთ, ჩვენ გათქმევინეთ.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – ჰოდა რაკი „თქვენ გვათქმევინეთ“, არ უნდა გეუბნებოდეთ, მაგრამ კარგად დაიხსომეთ; როგორც გვიბრძანებენ, ისე მოვიქცევით და მერე გვიან იქნება.

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე (მეორე მორიგეს შეუბღვირა). რა ლაპარაკია ეს? თქვენ თქვენი შვილი გიყვართ?

ვ ა ჟ ა – დიას.

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე – ჩვენ გვინდა თქვენს შვილს ხიფათი ავაცილოთ, თქვენც ხომ ეს გინდათ?

ვ ა ჟ ა – რასაკვირველია. მაგრამ იგი უკვე გამოვიდა იმ ასაკიდან, როცა ბავშვის თავმოყვარეობასთან თამაში ჯერ კიდევ შეიძლება. ნანას თავისი შეხედულებები აქვს.

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – არ დაიჯეროთ, არავითარი შეხედულებები მათ არა აქვთ. მოსწონთ უბრალოდ გაფიცული, გაბუტული, დემონსტრანტი ახალგაზრდების პოზა.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – წიგნს რომ არ მოჰკიდონ ხელი და საქმე რომ არ აკეთონ, გამოუგონეს თავის თავს რევოლუციონერობა. მე ვინ მკითხავს თვარა, ნაგვრავდი თითო ჭიტლაყს იმ გახურებულ თავში სუყველას და შევრეკავდი, სადაც საჭიროა.

ვ ა ჟ ა – კიდევ კარგი, შენ რომ არ გეკითხებიან. ბოლოს და ბოლოს, რას აშავებენ, ცუდს რას ამბობენ? მეტი თავისუფლება იყოსო, ჩვენს ენას ნუ დავკარგავთო, ისტორიულ ძეგლებს ნუ დაანგრევთო. თქვენ არა ხართ ამ აზრის?

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – ყველაფრის თქმას თავისი ადგილი აქვს. რად უნდა ამას დემონსტრაცია.

ვ ა ჟ ა – დემონსტრაციის უფლება კონსტიტუციაში სწერია.

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – ახლა გაგახსენდათ კონსტიტუცია? კონსტიტუციაში ეს ოცდაათი წლის წინათაც ეწერა, რატომ არ მართავდა თქვენი თაობა დემონსტრაციებს?

ვ ა ჟ ა – როცა გავმართეთ ტყვია დაგვასხით თავზე.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – ჰოდა, გამარჯობა შენი.

ვ ა ჟ ა – წარმოიდგინეთ ჩვენი შვილები ერთ მშვენიერ დღეს გულგრილნი აღმოჩნდნენ ჩვენი ენის, ჩვენი ეროვნული პასპორტის მიმართ, ხომ იქნება ეს უბედურება?

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – უნდა გაიგოთ, ისინი ახლაც გულგრილნი არიან, ეს ბრძოლა შირმად ააფარეს მათ მიერ ჩვენთვის მორთმეულ „საჩუქრებს“ – ნარკომანიას, ტოქსიკომანიას და ვინ იცის, კიდევ რამანიას არა.

ვ ა ჟ ა – როგორ გეკადრებათ, თქვენ შვილები გყავთ?

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – დიახ.

ვ ა ჟ ა – მერე რატომ აძლევთ თქვენ თავს უფლებას თქვენს შვილებზე ასე ზიზლით ილაპარაკოთ.

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე (მეოთხე მორიგეს). სწორს გეუბნება. სიტყვებს დაუკვირდი, (ვაჟას მიუბრუნდა) ბატონო ვაჟა, ჩვენც უნდა გაგვიგოთ, დავიღალეთ, იდექით, აბა, ქუჩაში დღე და ღამე და იმის შიში გქონდეთ, ვინმემ ქვა არ გესროლოთ.

ვ ა ჟ ა – რატომ გეშინიათ, რა ხდება ასეთი?

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – ხომ ხედავთ, რაც ხდება, გამოვა ორმოცდაათი გულუბრყვილო ახალგაზრდა, მოვა პრავაკატორი, აქ მიტინგიაო და ჩაიგდებს ხელში ტრიბუნას.

ვ ა ჟ ა – მერე, რას იტყვის იმ ტრიბუნიდან? დააქცევს ვითომ ქვეყანას?

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – რას არ იტყვის, ენას ძვალი არა აქვს.

ვ ა ჟ ა – შევთანხმდეთ, თქვენ სწორედ იმის გეშინიათ, ის დიდი და მწარე სიმართლე რომ არ ითქვას. ყველას რომ ენის პირზე გვაკერია, მეც და თქვენც.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე – სხვაგან თქვით, დაწესებულების კედლებში თქვით, ოჯახში თქვით, სუფრაზე თქვით, თუ მაინცდამაინც, ეგ ოხერი სიმართლე, მაინცდამაინც ქუჩაში უნდა თქვათ?

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე – ესეც არ იყოს, რაღა ბავშვებს მიანდეთ ისტორიის ჯაჯგური, რაო, პასუხისმგებლობის გეშინიათ?

ვ ა ჟ ა – ეგეც თქვენი დახმარებით მოხდა. თანაც არ დავ-
მაღავ და, ისინი ჩვენზე გაბედულნი არიან.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – სწორედ ამგვარმა დამოკიდებულე-
ბამ შეასხა ფრთები თქვენს შვილს, ვინ დააბრალა
გაბედულება ამ გუშინდელ ღლაპებს? ვინაა მაგათზე
ნაკლები პატრიოტი?

ვ ა ჟ ა – ჰო, რასაკვირველია, პატრიოტობის დაჩემება ძნელი
არ არის, როცა ილლიასთან, ტყავის ბუდეში რევოლ-
ვერი გაქვს და უდანაშაულო კაცის ყურის აწევა სამ-
სახურებრივად გევალება.

მ ე ს ა მ ე მ ო რ ი გ ე. ბევრი ლაპარაკის დრო არ არის. ერთი
სიტყვით, თუ თქვენი შვილისთვის სიკეთე გინდათ,
გაარიდეთ დემონსტრაციას. სხვას რომ ყველაფერს
თავი დავანებოთ, ქალის საქმეც არ არის ეს.

მ ე ო თ ხ ე მ ო რ ი გ ე – ხოლო კანონის წინაშე ქალიც და
კაციც ერთნაირად აგებს პასუხს.

მ ე ო რ ე მ ო რ ი გ ე – თოთხმეტში აპირებენ რაღაცას. ამას
ყველას არ ვეტყოდით, მაგრამ თქვენი პატივისცემა
გვალაპარაკებს. თოთხმეტში გვერდით იყოლიეთ, ხე-
ლიდან არ გაუშვათ. მე ცრუმორწმუნე არა ვარ, მა-
გრამ, დამიჯერეთ, ცუდი წინათგრძნობა მაქვს.

მეორე, მესამე და მეოთხე მორიგე ერთმანეთის მიყოლებით
იდუმალი გახედვა-გამოხედვით გაქრნენ სცენიდან. ვაჟასთან მარ-
ტო პირველი მორიგე დარჩა.

პ ი რ ვ ე ლ ი მ ო რ ი გ ე (ლამის ყურში ჩასძახის) – გითხრათ
სიმართლე, ბევრი რამ მეც არ მომწონს. თავის
დროზე ყველაფერი გაირკვევა, მაგრამ ჯერ ნაადრე-
ვია. ჩვენმა შვილებმა თავი უნდა შეინახონ. უაზრო
მსხვერპლის გაღება არ ღირს. გადაეცით ჩემი მოკ-
ითხვა თქვენს ქალიშვილს და უთხარით, ჯერჯერო-
ბით ჩამოშორდეს დემონსტრაციებს. განსაკუთრებით

თოთხმეტში გვიჭირს. გაფრთხილებული ვართ! თოთ-
ხმეტში სახლიდან ნუ გამოვა. (პირველი მორიგე რამ-
დენიმე ნახტომით კულისებში გაუჩინარდა).

ვაჟა გაოგნებული დგას სცენის შუაგულში. უეცრად ჭექა-ქუხ-
ილის მსგავსი ხმაური ისმის. თითქოსდა თეატრი დაზანზარდა,
დემონსტრაცია აირია, ლურჯ-წითელი სინათლე დაჰქრის ადამი-
ანთა სახეებზე. მაჟორული მუსიკა თანდათან ძლიერდება. თეთ-
რპლამიანი ვაჟა ისევ დემონსტანტთა შორის დააბიჯებს. როგორც
იქნა, იპოვა თავისი ქალიშვილი ნანა, ხელი ჩასჭიდა და ავანსცენი-
სკენ მოდის. ნანას გვერდით მისი მეგობარი დათო მოჰყვება. სცენა
ბრუნავს. ვაჟამ მოიხედა, დათო რომ დაინახა, ახლა მასაც ჩასჭი-
და ხელი. იქეთ-აქეთ გარბი-გამორბიან ადამიანები. ვაჟამ ნანა და
დათო ნახევრადდანგრეულ, ძველ ისტორიულ კედელთან მოარბე-
ნინა. კედლის მიღმა, ქუჩაში, ხმაური ისმის და მილიციის მანქანის
რადიორუპორის ხმა „განთავისუფლეთ ტროტუარი“, „დაიშალეთ“,
„ტრანსპორტს მოძრაობას ნუ უშლით“, „დაბრუნდით უკან, აქ გა-
დასვლა არ შეიძლება“, „თქვენ, რა, თბილისში პირველად ხართ?!“
მალე ყველაფერი შედარებით წყნარდება. ნარბენ ვაჟას და ახალ-
გაზრდებს გული ამოვარდნაზე აქვთ.

ნ ა ნ ა (აღზნებული, ისტერიული ტონით) – ღმერთო რა საცო-
დავები არიან, ღმერთო, როგორ ეშინიათ.

დ ა თ ო – ნანა, დანწყნარდი!

ვ ა ჟ ა (ირონიულად) – ხელის შეგიშალეს ხომ ცუდმა ბიძიებმა.

დ ა თ ო – ჩვენ ისედაც მალე დავიშლებოდით, მაგრამ რა
უფლება ჰქონდათ.

ვ ა ჟ ა (ისევ ირონიულად) – შენ ეგა თქვი, ყური ხომ არ აგვეწია
„ნესრიგის დამცველთათვის?“

ნ ა ნ ა – ტრანსპორტის მოძრაობას ხელს უშლითო, ღმერთო,
რა დამფრთხალი სახეები ჰქონდათ. მოძრაობასთან
ჩვენ რა გვესაქმება-მეთქი.

დ ა თ ო – ეგაო, რასაც თქვენ აკეთებთ, ხულიგნობააო. რა-
ტომ არის ხულიგნობა?

ვ ა ჟ ა – თქვენი არ მიკვირს? ხომ უკეთესი იქნებოდა, თქვენ

წყობილების სანინაალმდეგო სიტყვებს ჭიკჭიკებდეთ, ისინი ახლომახლო იდგნენ და ტაშს გიკრავდნენ, აჯობებდა ხომ? ის, რაზედაც თქვენ ასე აღშფოთებით ლაპარაკობთ, იმ კაცების სამსახური.

დ ა თ ო – რა სამსახური?

ვ ა ჟ ა – რა და მთავრობა ფულს იმაში უხდით, რომ საზოგადოებრივი სიმშვიდის ილუზია შექმნან და დაუფეგმავე მიტინგ-დემონსტრაციებს ხელი შეუშალონ.

ნ ა ნ ა – ისიც სამსახურებრივად ხომ არ ევალებათ, ქუჩაში გააჩერონ უდანაშაულო კაცი და გაჩხრიკონ.

ვ ა ჟ ა – როგორ გაჩხრიკონ?

დ ა თ ო – მე გამჩხრიკეს გუშინ. დღისით – მზისით მანქანაში მიკრეს თავი. წამიყვანეს და სამი საათი სულ თითის ქნევით და მუქარით მაიძულეს დამენერა, რომ ამ დღეებში ქუჩაში არ გამოვალ და საზოგადოებრივი შეკრების ადგილებზე არ გამოვჩნდები.

ვ ა ჟ ა – მერე, იოლად გადარჩენილხართ!

დ ა თ ო – რა იოლად, დავაშავე რამე? პასუხი უნდა ვაგებინო, იმ სერჟანტს, გვარიც ვიცო.

ვ ა ჟ ა – რა გულუბრყვილო ბავშვები ხართ. შენ გგონია, შენი გაჩხრეკა შემთხვევით მოხდა? არ მოეწონე რომელიღაც სერჟანტს და დაგაკავა? შენი გაჩხრეკა, ჩემო კარგო, სულ მცირე თერთმეტკაციან ოპერატიულ თათბირზე მაინც გადაწყდებოდა გუშინ დილით. რას ერჩი იმ საწყალ სერჟანტს. მაღლობელი უნდა იყო, რომ გამოგიშვეს და ჯიბეში მორფის ამპულა არ ჩაგიდეს, რომ გაჩხრეკის დროს „აღმოეჩინათ“.

ნ ა ნ ა – ღმერთო, როგორ ეშინიათ, ეს არის პიროვნების ხელშეუხებლობა?

ვ ა ჟ ა – რატომ ვერ გაიგეთ, ქუჩას უადგილო ადგილას რომ გადაჭრი, შენ უკვე დამნაშავე ხარ და სახელმწიფო გაჯარიმებს. შენ გეგონა თქვენი დემონსტრაციაში გას-

ვლა-გამოსვლა და აქტიურობა შეუმჩნეველი დარჩებოდა? თქვენს სახელზე გახსნილი საქალაქო დღითიღლე სუქდება ერთ ადგილას, ჩემო კარგებო.

დ ა თ ო – მერე და რატომ, რისთვის? ეს ხომ ძალადობაა? არ ნაუკითხავთ? „რომელი აღმალდეს მახვილითა, მახვილითვე წარხდეს იგი“?

ვ ა ჟ ა – სხვაც ბევრი რამ ნაუკითხავთ, მაგრამ ეს ქვეყანა ათეული წლები მაგრდებოდა და თანდათანობით იხვეწებოდა იმ გამაგრების მეთოდები. რაც შეეხება ძალადობას, შენ უკვე ისე პატარა არა ხარ, ნამდვილი ძალადობის შესახებ გაგონილი მაინც ხომ არ გქონდეს. დაიშაღეთო, დაგიძახეს და თქვენ ამას ძალადობას ეძახით. იცით თუ არა, რომ გალაკტიონ ტაბიძეს ფოსტალიონის დანახვისა ეშინოდა, ჩემმა ცოლმა ციმბირიდან წერილი არ გამომიგზავნოს და მეუღლესთან „დანაშაულებრივი კავშირი“ არ დამიმტკიცდესო. იცით თქვენ ეს რა გრძნობაა? ცოლი დაუჭირეს პოეტს, რომ მისი შემოქმედებითი გენიის მართვა შეძლებოდათ. ახლა სახელმწიფოში წარსულის გამო შედარებით დამორცხვების ეპოქაა.

ნ ა ნ ა – რაო ახლა რისი შეგვრცხვა? ბერიას გამო და ეყოფიანოდას გამო? რატომ უნგრეთის, ჩეხოსლოვაკიის, პოლონეთის, ავღანეთის გამო არ გვრცხვენია?

დ ა თ ო – აი, ჩვენ გამოვდივართ და ავად თუ კარგად ვაბობთ, თქვენმა თაობამ რა გააკეთა უნაპირო სიფრთხილის მეტი?

ვ ა ჟ ა – არა ხარ შვილო, მართალი. იცი თუ არა შენ, რომ ის შედარებითი თავისუფლება, რომელმაც თქვენ ახლა მიტინგობის ხასიათზე დაგაყენათ, ჩვენ მოვიპოვეთ ჩვენი ბრძოლით, კედელზე ხეთქებით და სამშობლოდან გაძევებებითაც. ის ფიქრიც, რითაც თქვენ ახლა სამშობლოს უვლით, ჩვენ ჩავდეთ თქვენს თავებში.

ნ ა ნ ა – რა თავისუფლებაა, მამაჩემო. ვთქვით, რომელიმე უგუნურმა ოფიცერმა დავით გარეჯი სასროლ პოლიგონად აქცია. ჭურვები სკდება და ფრესკებს აზიანებს. ძეგლების დაცვის სამმართველო საეჭვოდ სდუმს. საჭიროა სასწრაფოდ შევიკრიბოთ და ხმა მივანვდინოთ სადაც ჯერ არს, შეწყვიტონ სროლა.

დ ა თ ო (ნანას სიტყვა წაართვა) – ამისათვის თურმე შვიდი დღით ადრე განცხადება უნდა შევიტანოთ აღმასკომის სახელზე. დავასაბუთოთ მიტინგის აუცილებლობა და თაოსანთა გვარ-მისამართებიც გარკვევით აღვნიშნოთ. აღმასკომი ათ დღეში უარით გამოგვისტუმრებს: ჩვენ მოვაგვარებთ, ამ საკითხს, რად უნდა მიტინგიო. ორგანიზატორთა გვარებს, ყოველ შემთხვევაში, დაიტოვებს, რომ სათანადო ორგანოებს შეატყობინოს.

ნ ა ნ ა – მერე ჩვენ უფლება გვაქვს ათ დღეში საქალაქო საბჭოს აღმასკომში გავაპროტესტოთ რაიადმასკომის უარი. ისინი ათ დღეში გვიპასუხებენ. ჩვენ უფლება გვაქვს ხუთ დღეში უფრო ზემდგომ ორგანოში ეს უარიც გავაპროტესტოთ. ზემდგომი ორგანო ათ დღეში მოგვცემს საბოლოო პასუხს.

დ ა თ ო – ასე რომ, ორმოც-ორმოცდახუთ დღეში გადაწყდება, შევიკრიბოთ თუ არა ჩვენს გასაჭირზე ერთსაათიანი მიტინგის გასამართავად.

ნ ა ნ ა – ამასობაში კი არათუ ფრესკები დაზიანდება, კედლებიც ჩამოიქცევა თავის ფრესკებიანად. ესაა თქვენ მიერ მოპოვებული თავისუფლება?

ვ ა ჟ ა – მე ვთქვი, შედარებითი თავისუფლება-მეთქი.

ნ ა ნ ა – ჩვენ არასერიოზულ, ჭირვეულ ბავშვებად გვთვლიან. ყველაზე სანყენი ეს არის.

დ ა თ ო – ვაშინგტონში, თეთრი სახლის წინ, ჰაიდლერი რომ შიმშილობდა, იმ დღეებში ყველანი ფეხზე დავდექით. ერი და ბერი იმაზე ფიქრობდა, როგორ გადავარჩინო-

თო. მე რომ პროტესტის ნიშნად შიმშილობა გამოვაცხადო, სასაცილოდ ამიგდებენ. ყოველნაირი საშუალებით ეცდებიან დამამცირონ. ჩვენთან თურმე შიმშილობის გამოცხადების სოციალური საფუძველი არ არსებობს.

ნ ა ნ ა – შიმშილობა კი არა, ნავთი რომ დავისხა და შუა მოედანზე თავი დავინვა, ჩემ საქციელს სიგიჟედ მონათლავენ და სულით დავრდომილთა საავადმყოფოში ჩემი ავადმყოფობის ისტორიას სახელდახელოდ შეადგენენ, თუ როგორ ვმკურნალობდი მე, შიზოფრენიით დაავადებული, წლების განმავლობაში. ესაა თქვენი თავისუფლება?

დ ა თ ო – ბოლოს და ბოლოს, თავზე ხელს ნუ აგვალეხინებენ, ჩვენ ძალიან კარგად ვიცით, რომ მონამლული ატმოსფეროს და შიდსის თაობა ვართ. არ გვინდა იმ საუკუნეში ყოველგვარი მემკვიდრეობა გავიყოლოთ. რისი დატოვებაც შეიძლება, აქვე უნდა დავიტოვოთ და მოგვცენ თეთრისა და შავის გარჩევის დრო და საშუალება, თუ შეიძლება.

ვ ა ჟ ა – მაგრამ ქვეყნის დანგრევას ნუ ეცდებით და სხვაში, ალბათ, შესაძლებლობისამებრ, ხელს შეგიწყობენ.

ნ ა ნ ა – იქნებ ის ქვეყანა, რომელსაც ასე ენერგიულად ამაგრებდნენ უკვე დაინგრა.

ვ ა ჟ ა – იქნებ... (საათზე დაიხედა) რვა საათზე გადაცემის ჩანერა მაქვს. თქვენ?

ნ ა ნ ა – შინ წავალთ, ნუ გეშინია.

ვ ა ჟ ა (არ უნდა მოცილება) – იქნებ წამოსულიყავით, დამსწრე-ბოღით ჩანერაზე, ა?

ნანამ და დათომ ერთმანეთს გადახედეს, მიხვდნენ რომ მამას მათი ქუჩაში დატოვება ეძნელება.

დ ა თ ო – სიამოვნებით.

სამივენი გადიან.

მეორე სურათი

ტელესტუდია. ტელეგადაცემის ჩანერის სამზადისი, იუპიტერე-ბით განათებული სცენა. ერთ კუთხეში დასხდნენ ნანა და დათო. ისინი ჩანერას ესწრებიან. ხან ერთმანეთს ესაუბრებიან, ხან ყურადღებით უსმენენ.

მრგვალ მაგიდას ტელედიქტორი, მომხიბვლელი ქალი – ჯინა უზის. სათითაოდ შემოდინან გადაცემის მონაწილენი – შვიდი მამაკაცი და გოგონა – მეჩაიე ნუცა. ვაჟა ღიმილითა და რევერანსებით ჩამწკრივებს სტუმრებს ჯინას გასწვრივ. მოიბრუნებს ტელეაპარატთან. განზე გასწევს ოპერატორს და გაიხედავს, რალაც არ მოეწონება, ისევე მრგვალ მაგიდასთან მობრუნდება, ერთხელ კიდევ გადასვ-გადმოსვამს გადაცემის მონაწილეებს, ეს ყველაფერი ტემპიანი, საექსპოზიციო მუსიკის ფონზე ხდება. ბოლოს, როგორც იქნა, დასხა რეჟისორმა სასურველ კომპოზიციად სტუმრები და თავს წაადგა.

ვ ა ჟ ა – ძალიან გთხოვთ თავისუფლად, ძალდაუტანებლად ისაუბრეთ. უმეტესობა ჩვენთან პირველად არ ბრძანდებით. გაფრთხილება არც კი გჭირდებათ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – არ შეგვატყონ რომ ტყუილს ვამბობთ?

ყველამ გაიცინა.

ვ ა ჟ ა – სიმართლე ვთქვათ, ბატონო, რალა დროს ტყუილება, სიმართლის მოსმენა, რომ გვსურს, ამიტომ არ გამოგართვით ტექსტები წინასწარ, ა, მიკროფონი და ა, თქვენ, ილაპარაკეთ, რაც გაგეხარდებათ.

ბ ე ნ ი ა – რაზე ვილაპარაკოთ?

ვ ა ჟ ა – დღევანდელ დღეზე, ამ გარდაქმნაზე, საქმეზე, სატკივარზე, ცოტა გვაქვს სათქმელი?

ბ ი ქ ტ ო რ ი. აგაშენათ ღმერთმა.

ნ უ ც ა – კი მაგრამ, რეპეტიცია არ იყო საჭირო?

ვ ა ჟ ა – რეპეტიცია მაინც შეგზლუდავდათ, ჩარჩოებში ჩაგაყენებდათ, გადავწყვიტეთ, პირდაპირ ჩავინეროთ, უფრო ბუნებრივი გამოვა.

ა რ ჩ ი ლ – ასე რანაირად... ყველა ერთად რომ ავყაყანდეთ?
ჭ ო ნ ქ ა – ვინ ვის შემდეგ ვთქვათ, ეს მაინც ხომ უნდა ვიცოდეთ.

ვ ა ჟ ა – რა მნიშვნელობა აქვს, ამ შემთხვევაში.

ა რ ჩ ი ლ – მაინც ხომ მრგვალი მაგიდაა, არა?

ისევე გაიცინეს.

ა რ ჩ ი ლ – აქვს, როგორ არა აქვს, ბატონო, მნიშვნელობა, ჯერ ერთი ნერვიულობ, მაინც აპარატის წინ ზიხარ, რაც არ უნდა იყოს, დროზე გინდა მოიშორო შენი სათქმელი. ბოლოს, რომ იტყვი, უარესი იმითაა, რომ შეიძლება სხვამ თქვას, რაც შენ გაქვს მოფიქრებული და მერე საძებარი გაგიხდეს აზრი.

ე ლ დ ა რ ი – სწორია, სხვის ნათქვამს ხომ არ გაიმეორებ.
ს ი ლ ო ვ ა ნ – მოსწრებაზე ნუ გაგვიშვებ, თუ კაცი ხარ. ამას წინათ იყო ჩანერა, სამნი დაგვსვეს ასე, როგორც ჩვენ ვზივართ. ახალგაზრდები იყვნენ. ვარ ჩემთვის ჩუმად, ველოდები ჩემს რიგს. იჭიკჭიკეს ერთმანეთში მშვენივრად, ჩემკენ არც გამოუხედავთ. ბოლოს, ერთმა საათზე დაიხედა, ჩვენი გადაცემის დრო ამოიწურაო და ამით მოთავდა ყველაფერი. სიტყვა ვერ ჩავაგდე, მონმესავით ვიჯექი.

ვ ა ჟ ა – ქალბატონი ჯინა წაიყვანს გადაცემას და ყველას გექნებათ თავისუფლად თქმის საშუალება, არა ჯინა?

ჯ ი ნ ა – ჩემკენ გქონდეთ ყურადღება და ან შეკითხვას მოგცემთ, ან მოვბრუნდები თქვენკენ. უნდა გთხოვოთ ოლონდ, სანამ ერთი არ დაამთავრებს სათქმელს, არ ჩაერთოთ, არ გაანყვეტინოთ, სიტყვა სიტყვას დააჯდება და არ ივარგებს.

ა ვ ა ლ ო – მაინც რა უნდა ვთქვათ, ვერ გავიგე?

ჯ ი ნ ა – სათქმელი რაც გაქვთ, პატივცემულო.

ვ ა უ ა – აი, რაც განუხებთ, რასაც პირველივე შემხვედრს ეტყოდით დილით, სახლიდან გამოსვლისას.

ა რ ჩ ი ლ – ხომ გასაგებია?

ა ვ ა ლ ო – ახლა კი.

ბ ი ქ ტ ო რ ი. მეტი არ იქნა ჩემი მტერი, ეს ჩემთვის გასაგები არ იყოს.

ა ვ ა ლ ო – არა აქვს მნიშვნელობა ვინ იქნება ის პირველი შემხვედრი?

ჯ ი ნ ა – შემხვედრს თუ არა ბატონო, ახლობელს ხომ ეტყვით, რა პრობლემები დგას თქვენ წინაშე, რაღაც სათქმელი როგორ არ გექნებათ.

ავალო მაინც გაოგნებული შესცქერის ხან რეჟისორს, ხან ჯინას, ხან გადაცემის მონაწილეებს.

ვაჟამ რამდენიმე ნახტომით კიბე აირბინა და ნახევრადღია კარებში გაუჩინარდა. მონიტორზე აინთო წარწერა „ყურადღება“, ხან მრგვალ მაგიდასთან მსხდომნი გამოჩნდებიან მონიტორზე, ხან წარწერა „ყურადღება“, გაისმის საექსპოზიციო მუსიკა. ჩანერა იწყება, ტელეაპარატის თავზე წითელი სინათლე აინთო, ტელეოპერატორმა ხელი დაიქნია.

ჯ ი ნ ა (ყალბი პათეტიკით) – ძვირფასო ტელემაყურებლებო, სადაგი დღეები უდგათ ჩვენი რესპუბლიკის მშრომელებს. მართლაც რომ დიადი გარდაქმნების ეპოქაა. სახელმწიფო მიღების, სამეურნეო ანგარიშის და საოჯახო იჯარის ფართოდ გაშლილმა მოძრაობამ ადამიანები არნახული ენთუზიაზმით აღანთო და აღაფრთოვანა. შრომის ნაყოფიერებამ არნახულ მაჩვენებლებს მიაღწია, მაგრამ, რასაკვირველია, არნახულ გამარჯვებათა ფონზე ჯერ კიდევ შეიმჩნევა მცირეოდენი ნაკლოვანებანი, დღეს სტუდიაში მოვიწვიეთ გამრჯე, სახელოვანი ადამიანები. ისინი სხვადასხვა ასაკისა და პროფესიისანი ბრძანდებიან, მაგრამ მეტნაკლებად აერთიანებთ სახალხო დოვლა-

თის შექმნისადმი დაუოკებელი მისწრაფება, დიად მიზანდასახულებათა განხორციელებისათვის არნახული შემართება. გთხოვთ, ბატონო სილოვან!

ს ი ლ ო ვ ა ნ (მუჭში ჩაახველა, წელში გაიმართა და კიდევ უფრო ყალბი პათეტიკით დაიწყო) – ჩვენი სანარმო – ტუმბოშემკეთებელი ქარხანა ერთ-ერთი უძველესი სანარმოა დედაქალაქში. მას საფუძველი საკავშირო მამასახლისის – კალინინის ინიციატივით ჩაეყარა. სანარმოს რამდენჯერმე შეეცვალა დავალება. ომის დროს მაგალითად, ხელყუმბარის სასხლეტს ვამზადებდით, ომის შემდეგ ვენახის სარწყავ აპარატებს, ახლა, როგორც მოგახსენეთ, ტუმბოებს ვარემონტებთ. ბოლო პლენუმებისა და დადგენილებების შუქზე სანარმოში საფუძვლიანად გარდაიქმნა მუშაობა. ხარატებმა ერთხმად გადავწყვიტეთ: ძველებურად მუშაობა არ ივარგებს, ახლებურად ვიმუშაოთო. ვალდებულება ავიღეთ და განაღდებასაც შევუდექით. მე პირადად, ამჟამად, მომავალი წლის ანგარიშში ვიმუშაობ.

ჯ ი ნ ა – მაგრამ, რასაკვირველია, ამოდენა სანარმოს მუშაობაში მცირეოდენი ნაკლოვანებებიც შეიმჩნევა, ხომ ბატონო სილოვან?

ს ი ლ ო ვ ა ნ – რასაკვირველია, ამოდენა სანარმოს მუშაობაში შეიმჩნევა მცირეოდენი ნაკლოვანებანიც, რაც უახლოეს დღეებში გამოსწორდება.

ჯ ი ნ ა – გმადლობთ, ბატონო სილოვან. ჩვენთან არის მოწინავე მეჩაიე, კოლმეურნეობაში სიმწიფის ატესტატით მოსული ნუცა ბაბილოძე. გთხოვთ, ნუცა.

ნ უ ც ა – (ნაწნავი მხარზე გადაიგდო, სახელოდან ცხვირსახოცი დააძრო, დაცვარული ნესტოები შეიმშრალა, თავი ასწია და მოსალოდნელზე უფრო ყალბი პათეტიკით დაიწყო) გარდაქმნის ამ ეტაპზე განსაკუთრებით გაიზარდა ჩვენი სოფლის მშრომელთა ენთუზიაზმი. განსა-

კუთრებულ ყურადღებას ვაქცევთ შრომის უკუგებას და ინტეგრაციას.

ა ვ ა ლ ო (ჩაეცინა) – მაპატიეთ, რას?

ნ უ ც ა (ყოფილ ემიგრანტს გულმოსულად შეხედა) – შრომის უკუგებას და ინტეგრაციას. ჩვენთან ყოველგვარი პირობაა შექმნილი ხალისიანი შრომისათვის. რაიონის ხელმძღვანელობა ძალასა და ენერგიას არ იშურებს, რათა მეჩაიეებმა ქვეყნის წინაშე პირი არ შევირცხვი-ნოთ. ჩვენ კარგად ვიცით, რომ წარმატების მიღწევა მხოლოდ ნაკისრი ვალდებულებების კეთილსინდისიერად, პირნათლად შესრულების გზით შეიძლება. გალამაზდა და დამშვენდა სოფელი. ველარსად ნახავთ ძველებურ სახლებს და სამზად ფაცხებს. თვალს მოგტაცებთ, მაღალი ოდეები და ლამაზი ჭიშკრები. ცხოვრებას მეტი შნო და ლაზათი მიეცა. მე პირადად, მომავალი თვის შრომით ვახტზე ვდგავარ.

ა ვ ა ლ ო (დაბნეული) – რაზე დგახართ, პატივცემულო?

ჯინამ და ნუცამ ავალოს კვლავ გულმოსულად შეხედეს.

ნ უ ც ა – მომავალი თვის შრომით ვახტზე ვდგავარ, იმ თვის ანგარიშში ვმუშაობ და ვალდებულებას ვკისრულობ, ექვსასი კილოგრამით მეტი მწვანე ოქრო შევმატო სოციალისტურ სამშობლოს.

ჯ ი ნ ა (ცოტა დაბნეული და უკმაყოფილო) – გმადლობთ, ნუცა, მაგრამ ხარვეზს ვერაფერს ატყობთ შექმნილ მდგომარეობას?

ნ უ ც ა – როგორ არ ვატყობ (ნაწნავი წინ გადმოიგდო).

ჯ ი ნ ა – მაინც?

ნ უ ც ა – კარგი იქნებოდა გართობის მეტი საშუალება რომ იყოს სოფელში.

ბ ი ქ ტ ო რ ი (თავისთვის) – აგაშენა ღმერთმა.

ტელეაპარატის თავზე ნითელი ნათურა ჩაქრა, მონიტორზე აინთო წარწერა „ყურადღება!“ კიბეზე ვაჟა-რეჟისორი გადმოდგა.

ვ ა ჟ ა – მაპატიეთ, მაგრამ რალაც არ გამოდის... ჩვენ სულ სხვაგვარად ჩავიფიქრეთ ეს გადაცემა... ძველებურად ვლაპარაკობთ... სხვისი ხმით... არ გვინდა პათეტიკა. ჯინა, შენ რალა მოგივიდა? პირდაპირ საქმეზე, ნუხილზე ვილაპარაკოთ.

ბ ე ნ ი ა – თუ არა გვაქვს ეს ნუხილი, საიდან მოვიტანოთ?

ყველამ გაიცინა, მერე სწრაფად დასერიოზულდნენ, პერანგ-ჰალსტუხები გაისწორეს და თავები ასწიეს. ტელეაპარატზე ისევ აინთო მწვანე ნათურა.

ვ ა ჟ ა – ყურადღება, განვაგრძობთ ჩანერას, „აგაშენა ღმერთმა“ ჩანერილია.

ჯ ი ნ ა – ძვირფასო ტელემაყურებლებო, მოგეხსენებათ რადიო ყურადღებას აქცევს პარტია დაცარიელებული სოფლების გაცოცხლებას. წარსულის რეციდივებმა არაერთი სოფელი ნასოფლარად გვიქცია. მიკროფონს გადავცემთ სოფელ ბლოუს ერთადერთ მკვიდრს – ჭონქა ხიმიკაურს, რომელმაც ჭეშმარიტი გმირობა ჩაიდინა: ამას წინათ მიატოვა რუსთავის ახლოს სოფელ „გამარჯვებაში“ თავისი სახლ-კარი და მამა-პაპის ნაფუძარზე ბლოუში მარტო დასახლდა. გთხოვთ, ჭონქა.

ჭ ო ნ ქ ა (გასწორდა, ჩაახველა, სადღაც ზემოთ, ჭერს შესცქერის) – ჩემი სიტყვა საკუთარი ლექსით მინდა დავიწყო. იქ, ბარში საკუთარ ლექსს არა ვწერდი. აქ მთაში მეწერების.

ისევ ამავალს სიცოცხლე თავისის მწვანე ამალით, აბოლდებიან ბუხრები ისევ იყივლებს მამალი.

მთას შააკვდება მთის ჩიტი,
ამ გულმა ასე ინება,
მამა-პაპათა ციხეებს
ჯანლი არ დაეფინება.

დიახ, ჯერხნობით მარტო ვცხოვრობ. მთაჩი სასურსათო პროგრამის განხორციელების სურვილმა ამამიყვანა, კუსტანაის სოფელ იევლევის ვეჯიბრები ერთ ძროხაზე და ერთ ცხვარზე რძე-მატყელის ყუათიანობაში და ცხიმინობაში. ჯერხნობით კარგად მიდის საქმე. შემდგომში ვნახოთ. ჩემს სიტყვას გავანადღებ. იქ, მთაჩი, დემოკრატია და საჯაროობა ძალიან მშველის.

ავალო (გულწრფელად) – მარტო თუ ხარ, რად გინდა დემოკრატია.

ყველამ გაიცინა, ჭონქამ ამრეზილად გაიხედა ავალოსკენ, თავი ასწია და განაგრძო

ჭონქა – დიახ, დემოკრატია და საჯაროობამ პირდაპირ სულზე მოგვისწრო. საერთოდ, გარდაქმნა ყველა სფეროს უნდა შეახოს.

ბიქტორი. აგაშენა ღმერთმა.

ჯინა – მაგრამ... განაგრძეთ, განაგრძეთ.

ჭონქა – მაგრამ საჭიროა ჩვენთან უფრო ხშირად გაიმართოს ხალხური პოეზიის საღამოები. აქ, მთაში ლექსი გულს ათბობს. ხშირად უნდა მაჰდიოდნენ არტისტები და მეცნიერები. მეტი რაი ვართ ჩვენ. მტრის გულის გასახეთქად ჩვენს საძვალეებს ახალი ძვლები არ მიაკლდების!

ტელეაპარატის თავზე ისევ ჩაქრა ნათურა. მონიტორზე გაჩნდა „ყურადღება“. რეჟისორმა კიბე ჩამოიბინა და უკმაყოფილო სახით წაადგა გადაცემის მონაწილეებს.

ვაჟა – არ ვარგა, არ გამოდის... ძალიან გთხოვთ, უბრალოდ, ერთმანეთში ისაუბრეთ. როგორ მინდოდა, ამ გადაცემაში მაინც მაღალფარდოვნად არ გველაპარაკა. ნუთუ ასე ძნელია? განვაგრძობთ! „ახალი ძვლები“ ჩანერილია.

რეჟისორმა ისევ აირბინა კიბეები, ტელეაპარატზე წითელი ნათურა აკიაფდა.

ჯინა – გმადლობთ. ჩვენს ტელემაყურებლებს აქ წამოჭრილ საინტერესო საკითხებზე ძალიან აინტერესებთ პატივცემული ბიქტორის აზრი.

ბიქტორი – მე, ამას წინათ ვთქვი მისი არ იყოს, ძალიან მომხრე ვარ ამ გარდაქმნის. ძალიანი კაი რამეა. სად ნახავდი უნინ ამდენ ტრაქტორს და კომბაინს. ახლა, თუ ხელს გამეიღებ, ყველაფერი კარგად არის. ჩვენი რაიონი რიონისპირა რაიონია, მთები ცოტა გვაქვს, მარა რა ვუყოთ მერე. სამაგიეროდ ხელმძღვანელობა შეგვხვდა ძალიანი კარგი. ვთქვი, მისი არ იყოს, ხელმძღვანელზეც ბევრი რამეა დამოკიდებული. გეგმა იმისია, რომ უნდა შესრულდეს. გვიმატებენ გეგმას და ვუმატებთ ჩვენც მუშაობის ტემპს. აბა რავა გინდა. ნუ გეშინია, ვთქვი მისი არ იყოს, მუშაობა არ მოკლავს კაცს. ამოვუდგეთ უნდა ერთმანეთს მხარში და, ვთქვი მისი არ იყოს, ამ დიდი ზრუნვისათვის პარტიას და მთავრობას სამაგიეროდ უნდა გადავუხადოთ.

მონიტორზე ისევ გაჩნდა „ყურადღება“, ჯინამ ნერვიულად ამოიოხრა, ვაჟამ ისევ ჩამოიბინა კიბეები.

ვაჟა – არა, ბატონო. არა, არ გამოვა ასე! არ ვამბობთ სიმართლეს. გისმენთ და ასე მგონია, თითქოს ვილაცხას, მატყუარა გამომსვლელს ვაჯავრებთ. ნუთუ სალაპარაკო არაფერი გვაქვს?

პაუზა. უცებ ვაჟამ, თითქოს გამოსავალი იპოვაო, სახე გაუბრწყინდა. ჯინა განზე გაიხმო და რაღაც უჩუჩუღღღა, ჯინამ თავი დაუქნია და თავის ადგილს დაუბრუნდა.

ვ ა ჟ ა (ყველას გასაგონად) – ცხადდება შესვენება. ძალიან გთხოვთ მაგიდას არ მოშორდეთ. კადრი შეიცვლება და ოპერატორს გადასვლა გაუჭირდება. შესვენების შემდეგ ჩანერას განვაგრძობთ ბატონი ბიქტორის სიტყვიდან: „მთავრობას სამაგიერო უნდა გადავუხადოთ“ ნათქვამია. მაშ, ასე, ვისვენებთ. კარგად ბრძანდებოდეთ. მე ტექნიკურ საქმეებს მივხედავ. (ვაჟამ კიბე აირბინა. მაგიდის ირგვლივ საპატიო ყარაულივით გაჭიმული სტუმრები ერთბაშად მოეშვნენ. ნუცამ კონოლი უკან გადაიგდო, სკამზე გადაკიდებული ტყავის ჩანთა გახსნა, მუჭის სარკე ამოიღო და ჩაიხედა. ნუცას გვერდით მჯდომმა ბენიამ ყურში რაღაც უთხრა. ნუცამ გაიღიმა. მერე კოპები შეჰყარა და ბენიას ტკბილგაბუტვით საჩვენებელი თითი დაუქნია. ჯინამ ტუჩების ნაკეცებში გასული ასკილისფერი პომადა ორი თითით შეისწორა და ლამაზი ნიკაპი ხელისგულს ჩამოადო. კაცებმა ჰალსტუხები მოიშლილფეს და თითქოს პირველად ხედავენო, ერთმანეთს მიაჩერდნენ. ჩანერის დროს თუ თავები ჟირაფებივით აწეული ჰქონდათ და სადღაც სივრცეში იმზირებოდნენ, ახლა შინაურული იერი მიიღეს. თითქოს აქამდე მარიონეტთა თეატრის თოჯინები იყვნენ და მათი ხელ-ყბა მაღლა ძაფებით ეჭირათ).

ჯ ი ნ ა – არ გვენდობით, არა.

ე ლ ე ფ თ ე რ – რავა გეკადრება, აბა ვის ვენდობით.

ჯ ი ნ ა – აბა რა მოხდა, თქვე კაი ხალხო. საათია გეხვეწებით, უბრალოდ ვილაპარაკოთო. თქვენ კი „ამ დიადი ეპოქის“ ქებას მოჰყევი. ვინ დაგვიჯერებს, თითქოს ყველაფერი კარგად იყოს.

ე ლ ე ფ თ ე რ – არ გვენდობითო რომ ბრძანე, რატომ გიკვირს ბიძია, არ გვაქვს მიზეზი? თქვენ ყველაფერი მშვენივრად იცით, მაგრამ ჩვენგან გინდათ გაიგონოთ. ესაა, მეტი არაფერი.

ბ ი ქ ტ ო რ ი. კი, ვინ მამაძალდი არ იტყვის, რაც გულში აქვს, მარა, რაი მერე? თქვენ აქ დარჩებით კარგად, მშვენივრად და მე, სოფელში რომ ჩავალ, რაიკომის მდივანი ყურებს ხელში მომცემს. რას პრუტუნებდი, არ უნდა გცოდნოდა შენხელა კაცსო?

ა რ ჩ ი ლ ი. აბა, ვატყუოთ ძველებურად ერთმანეთს? სოფლის მთავარი პრობლემა მართლა გართობის საშუალებათა ნაკლებობაა, როგორც ძვირფასმა ნუცამ ბრძანა, ასე ფიქრობთ თქვენც?

ს ი ლ ო ვ ა ნ – გართობა კი არა ის, რომელ გართობაზე მელაპარაკები, თუ ძმა ხარ, იქცევა ქვეყანა.

ჯ ი ნ ა – მაინც?

ბ ი ქ ტ ო რ ი. მუშაობა არ უნდა არავის. პატარა ხანს ვუყურებ მეც და მერე უნდა ვუგანო. რა ვქნა აბა, თოხს მოვაკვლევი თავი?

გაიცინეს.

ჯ ი ნ ა – რატომ, ბატონო ბიქტორ, რა ხდება ასეთი?

ბ ი ქ ტ ო რ – რა ხდება ძმისშვილო და საკარმიდამო ნაკვეთი რომ არ მქონდეს, შიმშილით ამომძვრებოდა სული. ჩემს ეზოში მოყვანილსაც ათასი პატრონი ჰყავს ახლა. ქათმის კვერცხიდან დაწყებული, ყურძნის კუმპალით გათავებული – ყველაფერი დათვლილი აქვთ. კოლექტივს რაც შეეხება, დილიდან საღამომდე, მთელი წლის განმავლობაში, ვთქვი, მისი არ იყოს, იქ დაღვრილი ოფლით მიღებული გასამრჯელო, გულდაგულ რომ ეკონომიას დაიცავ, ვთქვი

მისი არ იყოს, მაშინაც კი თვეზე მეტს არ გეყოფა. მიხვდა ხალხი ამ წაგლეჯობიას.

ა ვ ა ლ ო – რა მიხვედრა უნდოდა. ამის მიხვედრას მოანდომეთ სამოცდაათი წელი?

ბ ი ქ ტ ო რ ი. მართლაც, თქვენი ბრძანების არ იყოს, რა მიხვედრა უნდოდა, მიხვდა და თავს უშველა. გეიქცა სოფლიდან, ვთქვი მისი არ იყოს, ახლა ბევრიც რომ უწრუნუნო, უკან მიმბრუნებელი არ არის. სიმართლე თუ გინდა, ესაა.

ჯ ი ნ ა – რატომ ხდება ასე? არ გიხდებიან როგორც გეკუთვნით?

ე ლ ე ფ თ ე რ – ამას ჩვენ კი ნუ გვეკითხები, პატივცემულო. იმათ ჰკითხე, ვინც ამ დღეში ჩაგვაგდო. ახლაც ჩვენს შრომას თითქმის ისევე ანაზღაურებენ, როგორც სტალინის დროს გვიხდიდნენ. იმის მერე, სინდისიანად რომ ვთქვათ, რამდენჯერ მოიმატა ბაზრის ფასმა. ბოლოს და ბოლოს, რა ვალი გვაქვს ამ მთავრობის ასეთი გადაუხდელი.

ნ უ ც ა (ჯინას) – ა, შეხედეთ ჩემს ხელებს (ხელები მაგიდაზე დაანყო). ოცდაორი წლის გოგოს ხელებია ეს? თუ ჩაგიგდო ბრიგადირმა ხელში, სიქას გაგაცლის მუშაობით. გეგმა, გეგმაო. ათი კილოს მაგივრად ორმოც კილოს რომ მოგაკრეფინებენ, ის ჩაი ივარგებს რამედ? რატომ გვააბდლებენ ჩვენ, ან თავს რატომ იტყუებენ თვითონ?

ა რ ჩ ი ლ (ჯინას) – სიმართლე თქვითო, რომ ბრძანებთ, ღირს ახლა ამის ლაპარაკი ტელევიზორში?

ჯ ი ნ ა – რატომაც არა.

ბ ე ნ ი ა – რატომ მოვუშხამოთ ხასიათი სამუშაოდან მობრუნებულ და საღამოს ტელევიზორთან მიმჯდარ კაცს. თავისი გასაჭირი არ ეყოფა?

ჯ ი ნ ა – თუ არ ვთქვით, თუ ქვეყანას არ გავაგებინეთ, როგორ ვუნამლოთ აბა ამ ქირს? ხომ ყველამ კარგად ვიცით, ასე გაგრძელება რომ არ შეიძლება.

ე ლ ე ფ თ ე რ – ქვეყანას, ჩემო ბიძია, გაზეთში და ტელევიზორში ლამაზი ლაილით ვერ უშველი. ჩამთავრდა ფუჭი ლაპარაკის და დაპირების დრო. ახლა საქმით უნდა მაჩვენო, თუ რამის გამკეთებელი ხარ.

ჯ ი ნ ა – რა საქმით, მაგალითად?

ს ი ლ ო ვ ა ნ – კანონი უნდა შეცვალო. კანონი უნდა დამინერო და მომცე ხელში. ნელა, გაუბედავად, პნკენა-პნკენით კი არა, ერთბაშად უნდა გადააგდო, რაც არ გამოდგა და ახალ საქმეს უნდა ეწიო.

ა რ ჩ ი ლ – ამხელა რესურსების ქვეყანა უთავბოლო ცუნდრუკით ლამის თხლეზე დავიყვანეთ. ტუფლს ვერ ვკერავთ, შარვალს ვერ ვკერავთ, კოსტუმს სახელოს ვერ ვაკერებთ, კბილის პასტა ჩვენ არ გვივარგა და კბილის ჯაგრისი. ერთი, პარაშუტი გვაქვს და, მე მგონი, ჩვენი პარაშუტიც შერჩევით იშლება.

ავალომ და რამდენიმე კაცმა გაიცინა.

ა რ ჩ ი ლ – რა გაცილებთ, არა ვარ მართალი?

ბ ი ქ ტ ო რ ი. იქამდე მივიყვანეთ გლეხი, რომ ბარი და თოხი სამუდამოდ შევაძულეთ. ამის მიღწევა ფეოდალიზმმა რვაასი წელი ვერ შეძლო.

ა რ ჩ ი ლ – რწმენა დაფუკარგეთ ადამიანს. ყოველ ათწლეულში, ყოველი ახალი უფროსის დროს საბჭოთა კავშირის ახალ ისტორიას ვწერდით.

ბ ე ნ ი ა – ხალხს საარჩევნო ყუთთან მისვლა საშაყრო საქმედ ვუქციეთ. მე ვინ რას მეკითხებაო, მეზობელი მეზობელს ატანდა ბიულეტენს, – ჩამიგდე თუ ძმა ხარო.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – არჩევნებზე გამახსენდა. ერთი მილიციელი იყო ჩვენს ქალაქში – ბიჭოია ჩაჩხიანი. შინაურ მილიციელს რომ ეძახიან, ბაზრის მილიციელი. ფორმა რომ ტყვილად აცვია ისე, შესახედავად; მასზე სანყალი თუ შეხვდება, იმას რომ დაიბრიყვებს, სხვისთვის რომ ხმის გამცემი არ არი. ერთ მშვენიერ დღეს არ აირჩიეს დეპუტატად? აგლახავებდნენ მოქალაქეები. ხომ იცი, ხალხს პირს ვერ აუკრავ. „ბიჭოია დეპუტატი“, „ბიჭოია დეპუტატიო“, დასცინოდნენ. მიუბრუნდებოდა ბიჭოია და ეტყოდა: „ნადით ბიძია, საქმე ნახეთ, რავარი ამომრჩევლებიც თქვენ ხართ, დეპუტატიც იმნაირი გყავართო.“

სიცილი.

ე ლ ე ფ თ ე რ – სტალინი ავიღოთ თუ გინდა. როცა რუძუტაკის დაჭერაზეა ლაპარაკი, სტალინი დაიჭირა თურმე, როცა რამე სიგლახეზეა ლაპარაკი – პირადადა სტალინს გაუკეთებია. როცა იმ დროის კაი საქმის ხსენება გვინდა, ხალხმა გააკეთაო, დაგვიჟინია. მაშინ, თუ ასეა, რუძუტაკის და სხვების დაჭერაც ოცდაჩვიდმეტში ხალხს დავაბრალოთ.

ჭ ო ნ ქ ა – ხალხი არავის იჭერდა. ხალხს თვითონ ეშინოდა.

ბ ი ქ ტ ო რ – აბა, ვთქვი მისი არ იყოს, სტალინი დასდევდა ჩემს ძმას ჭინჭიეთში ბადით? არ ვართ არა, მართალი.

ბ ე ნ ი ა – რას ჩააცივდით ამ ოცდაჩვიდმეტს. თქვენ ჩემზე უკეთ იცი, რომ მარტო ოცდაჩვიდმეტში არ ყოფილა უდანაშაულო ხალხის დევნა. რომ ვიანგარიშოთ, რამდენიმე ოცდაჩვიდმეტი გამოვიარეთ. შეიძლება პატარ-პატარა მასშტაბების, განსხვავება მეტი

არაფერია. ხომ ნაიკითხეთ ამასწინანდელ გაზეთში ხრუშჩოვის მოგონება.

ა ვ ა ლ ო – აბა, ყველაფერი იბეჭდებოდა დასავლეთში, კაცმა რომ თქვას, ჭორიც და მართალიც, მაგრამ ჯერ არსად წამიკითხავს პარლამენტის წევრი, პარლამენტში, რევოლუციით შეიარაღებული მივიდა პარლამენტის მეორე წევრისთვის სროლა რომ დაესწრო. ამნაირი რამ, მეგონა, მხოლოდ იულიუს ცეზარის დროს იყო შესაძლებელი.

ჯ ი ნ ა – რატომ ბატონო, ბრუტუსის კომპლექსს ადამიანის გონებიდან ასე ადვილად ვერ ამოშლი.

ბ ე ნ ი ა – ბრუტუსის კომპლექსზე კი არაა ლაპარაკი, ძვირფასო, რაზეა იცით? რანაირად უნდა გენდო და მოგყვე მე, უბრალო კაცმა, როცა მეცოდინება, რომ მაღლაც ისევე ჭირვეულობით, შეთქმულებებით და ზურგხანჯლობით მიუღიათ გუშინნინ გვირგვინები და სავარძლები ჩვენს მთავარ ყოჩებს.

ნ უ ც ა – მერე ცუდია, რომ ითქვა ამის შესახებ?

ჭ ო ნ ქ ა – გააჩნია რაში წამადგების, ამგვარი სიმართლე.

ა რ ჩ ი ლ – გაუბედაობამ და დოგმების ერთგულებამ მოგვიყვანა აქამდე. ვიძახით გაფეტიშება არ გვინდაო, თეორიის შემოქმედებითი განვითარების მომხრე ვართო და ასი წლის წინ დაწერილ წიგნებში სადღეისო გაკვეთილებს ვეძებთ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – გავალიზიანეთ მსოფლიო ამ მოუთავებელი სოციალიზმით.

ა ვ ა ლ ო – როგორ, „მოუთავებელია?“

ა რ ჩ ი ლ – ჰო, ჰო ასე იყო. შევატყვეთ რომ სხვა გზით ვიყავით წასული. სხვა რალაც აგვიშენებია. უკან დახვევისა შეგვრცხვა და დავინწყეთ მართათონი „განვითარებული სოციალიზმის“, „სოციალიზმის შერემონ-

ტების“, „სოციალიზმის გრძელვადიანი სრულყოფის“ პერიოდებში. მეცინება რომ გავიხსენებ.

ჯ ი ნ ა – მართალს ბრძანებთ, მოგვივიდა შეცდომა. შეცდომისგან დაზღვეული არავინ არის.

ა რ ჩ ი ლ – მერე? გაგიგონია ამ ბოლო დრომდე, შეცდომა მოგვივიდაო? ვთქვით აქამდე, დავნერეთ სადმე? შეიძლება შენს შეცდომიან ქიჩმაჩს მთელი თაობების ცხოვრება გადააყოლო?

ე ლ ე ფ თ ე რ – მართალს ბრძანებს, პატივცემული. ჰო, დავლამდი მე, გათავდება მალე ჩემი ცხოვრება. რა პასუხს მაძლევ. რას მერჩოდი, შენი ექსპერიმენტის თეთრ თავგადასვად რატომ გადამაქციე? გაგეშვი ჩემთვის. მეცხოვრა კაცურად ამ ორი დღის წუთისოფელში.

ჯ ი ნ ა – ჯერჯერობით ისე არავის უცხოვრია ბატონო, როგორც უნდოდა. გული არ დაგწყდეთ. სხვებმა რალა უნდა თქვან, ბრმა ლეკვებად რომ დარჩნენ ბოლომდე და ისე წავიდნენ ამ ქვეყნიდან. თქვენ მაინც ხომ მოგისწროთ გარდაქმნის და დემოკრატიის სიკეთემ.

ე ლ ე ფ თ ე რ – კი, რასაკვირველია, მაგრამ...

ჯ ი ნ ა – რა მაგრამ, ბრძანეთ, ბრძანეთ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – რა მაგრამ და ის მაგრამ, რომ ჯერჯერობით სიტყვებშია გარდაქმნა, სხვაში არაფერში. ფასები ისევ მატულობს, ძველი გეგმებით და ძველებურად კეთდება ბევრი რამე. შენდება სახლები მეორე დღესვე რომ დაინგრევა, იკერება ფეხსაცმელი, რომელსაც არასოდეს არავინ ჩაიცვამს.

ჯ ი ნ ა – მოიცათ... მოიცათ... ასე ყველაფრის გაბიაბრუება იოლი საქმეა. მოდით, კონკრეტულად ჩვენ-ჩვენს საქმეზე ვილაპარაკოთ.

ა რ ჩ ი ლ – კი ბატონო. საიდან უნდა დაიწყოს, თუ იცი გარდაქმნა, ჩემო კარგო?

ჯ ი ნ ა – დიას.

ა რ ჩ ი ლ – პიროვნების განთავისუფლებიდან. ჯერ კაცმა უნდა იგრძნოს კაცურად თავი.

ჯ ი ნ ა – რას გულისხმობთ, კონკრეტულად?

ა რ ჩ ი ლ – იცით თქვენ, რასაც ვგულისხმობ. ჯერჯერობით შევცვალეთ რამე პიროვნებასთან დამოკიდებულებაში? მითხარი აბა. იქნებ არჩევნების წესი შეიცვალა? ადამიანის ნამდვილი უფლებები გაფართოვდა? მთელი ცხოვრება თოკით ვართ მიბმული გამოგონილ შეზღუდვებზე. სიდედრი, რომ მოგიკვდება, თავისთავად ხომ ერთი უბედურებაა, შიშიც გაგკრავს გულში, არიქა, ერთი სულით ნაკლებ ოჯახს ბინის ფართობი არ შემიმცირონო. საქმეა ეეს? მთელი ცხოვრება შეიძლება მშვიდად ვერ დაიძინოს კაცმა? სულ გეჩვენებოდეს, რომ ვილაცის მკაცრი მზერა გითვალთვალებს? სულ ელოდებოდე გამოსახლებას, გადასახლებას, ჩამოსახლებას ან გასახლებას?

ბ ე ნ ი ა – კაცს კოოპერატიული ბინის აშენება რომ გინდოდეს, მისხალ-მისხალ გიზომავენ, რამდენი სული ხარ, გეკუთვნის თუ არა. კაცო, ჩემი ფულით ვიშენებ, შენ არ განუხებ თხოვნით, არ უნდა გიხაროდეს?

ბ ი ქ ტ ო რ – მანდაც იგივე ამბავია, რაც საოჯახო იჯარას სჭირს. რატომ უშლიან, თუ იცი ხელს საოჯახო იჯარას? რომ არ გაძღე. მაძლარიო, ფიქრობენ, ძველებურად აღარ დაგვემორჩილებათ. ვინ იცის, რა ცუდლურად ფიქრი მოუვაო თავში. (ავალოს) როგორ იყო ერთი, თქვენკენ, თუ კაცი ხარ, იქეთ, წყალგაღმა?

ა ვ ა ლ ო – თუ ფული გაქვს, შეგიძლია, სახლი კი არა, მატარებელი იყიდო საკუთრად.

ბ ი ქ ტ ო რ – აგაშენა ღმერთმა.

ბ ე ნ ი ა – ჯიბეს არავინ გიმონმებს? არავინ გეკითხება, საიდან მოიტანე ეს ფულიო? ჩვენთან ფული კიდევ რომ გაახერხო, ყიდვის გეშინია; დაგიბარებენ და

გკითხავენ, საიდან გაქვს ფული, რომელ ლომს შეუყავი ხელი უკანალშიო.

ჭ ო ნ ქ ა – იქნებ ნიძლევი მავიგე, ან პაპის პაპამ ოქროს კვერციხი დამიტოვა. ხომ შაიძლების?

ს ი ლ ო ვ ა ნ – მაგას ჭამენ კი, მაგ ჭკუაზე არიან.

ე ლ ე ფ თ ე რ – გამდიდრება და კაი ცხოვრება რომ სირცხვილად და დანაშაულად ითვლება, იქ რალაზე უნდა ილაპარაკო.

ყველაზე ხმამაღლა ავალომ გაიცინა.

ა ვ ა ლ ო – ხუმრობთ, ალბათ, ეგრე როგორ იქნება.

ა რ ჩ ი ლ – არ ხუმრობს. მთელი ცხოვრება სიმდიდრეს, მდიდარ კაცს გვაიძულებდნენ. ანეკდოტი გამიგონია, ერთი, ჩემს სიყმაწვილეში: თურმე ნიკო ნიკოლაძის ქალიშვილი დიდ ჯიხაიშში, თავის მშვენიერ სახლში, როიალზე უკრავს. გარეთ სროლის ხმა და ყიჟინა-რი-ალი ისმის. რა ამბავიაო, მოურავს ჰკითხა. რევოლუცია ახლოვდება ქალბატონოო, უპასუხეს. – რისთვის იბრძვიან, რა უნდათო. – რა და მდიდრები რომ არ იყვნენ ქვეყანაზეო. – საწყალი მამაჩემი კიდეც, მთელი ცხოვრება იმისთვის იბრძვის, რომ ღარიბები არ იყვნენო. (გაეცინათ) მთავარი ისაა, ბინძური გზით არ გამდიდრდე, თორემ სიმდიდრე, თავისთავად, რატომაა ცუდი, ჩემო ბატონო?

ჯ ი ნ ა – თქვენ მასწავლებელი ბრძანდებით, სკოლაში როგორაა საქმე?

ა რ ჩ ი ლ – მტერს არ ვუსურვებ, ისე, საერთოდ, ჩვენი უბედურების თავი და თავი შესაძლებლობასა და სურვილს შორის შეფარდების დარღვევაა. ოცნებას ავყვებით და ისეთ რამეს მოვიზიდომებთ, რომლისთვისაც არც ძალა შეგვწევს და არც სახსარი. არიქა,

სკოლის რეფორმაო! ავიჩემეთ, რანაირად ბატონო. რეფორმისთვის ან ბაზა გაგვაჩნდა, ან სხვა საშუალება? ბუქსაობს ახლა რეფორმა და დაგვცინის მთელი ქვეყანა.

ბ ე ნ ი ა – ის როგორაა, მეოთხე კლასის მათემატიკის ამოცანას მთელი სამეზობლო ვერ ხსნის ზოგჯერ და მათემატიკის დოცენტთან აგზავნიან დელეგაციას?

იცინიან.

ა რ ჩ ი ლ – ეგეც მართალია. ოცი წელია ერი და ბერი პროგრამების გამარტივებაზე ვბლავით. ვადგენთ პროგრამის პროექტებს და ირკვევა, რომ გამარტივების მაგივრად უფრო გაგვირთულებია, რანაირად გავუმწაროთ ბავშვს ბავშვობა, იმაზე ვმუშაობთ გაფაციცებით.

ჯ ი ნ ა – ნოვატორული პედაგოგიური მოძრაობაც ხომ არსებობს?

ა რ ჩ ი ლ – რად გინდა მერე, თითო-ოროლა ნოვატორ-მერცხალს ამ დაძველებული, ჩაკირულ-ჩამყაყუბული სწავლების სისტემისთვის ძვრაც ვერ მოუხერხებია და ამიტომაა ნოვატორ მასწავლებლებს ზოგან გიჟებად რომ აცხადებენ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – დამანებე თავი, თუ კაცი ხარ, ყულფში გვაქვს თავი წაყოფილი. კრება ავილოთ თუ გინდა. არა მგონია მსოფლიოს რომელიმე ქვეყანაში იყოს კრება ისე გამასხარავებელი, როგორც ჩვენთანაა. რატომ თუ იცი?

ა რ ჩ ი ლ – რასაც დავადგენთ, არ სრულდება და იმიტომ.

ბ ე ნ ი ა – კონფერენციების და პლენუმების ტალღა რომ წამოვა ზემოდან? ერთი და იგივე ლაპარაკი, რაკი

ერთ ადგილზე იტყვიან, შენც იგივე უნდა გაიმეორო, შენც იგივე უნდა დაადგინო.

ელეფთერ – თუ დაკვირვებხარ, კენჭს რომ უყრიან ხანდახან დადგენილების პროექტი ნავიკითხვით, თუ არაო. წარმოგიდგენია?

ავალო (კვდება სიცილით) – კრება ხომ იმისთვის არის, რომ დადგენილება მიიღოს.

სილოვან – ამოუვიდა ხალხს ყელში ეს შეუსრულებელი დადგენილებები; „მოვუმატოთ“, „გავაუმჯობესოთ“, „გავაძლიეროთ“ და ბოლოს „კრება დარჩა მხიარული“.

არჩილ – ახლა რომ გვაგულიანებენ, საჯაროობა და დემოკრატიას, ვერ ვიჯერებ ვერაფრით, როგორც მელია დაბმულ ნაგაზს, შორიდან ვუვლი მეც...

ჯინა – რატომ ბატონო, ჩახედეთ გაზეთებს, ფაქტი სახეზეა.

ბენია – კი, ორმოცი წლის მკვდრებს თავისუფლად ვაკრიტიკებთ და ისიც, შიგა და შიგ, შერჩევით.

არჩილ – კი, კი ასეა ნამდვილად. კრიტიკა დროული და სამართლიანია იმის მიმართ, ვინც უფროსებს არ უყვართ და წამოგდებული ჰყავთ საკრიტიკოდ, მეძებრები რომ წამოაგდებენ კურდღელს, ხოლო ვინც უფროსებს უყვართ, იმის მიმართ კრიტიკა დემაგოგია და ცილისწამებაა. მოგკიდებენ ყურში ხელს და, ერთ მშვენიერ დღეს, შეიძლება, მშრალზეც დაგტოვონ, რიყეზე ამოგდებული თევზივით.

ავალო – დაგტოვებენ და იჩივლებ, სადაც საჭიროა.

ელეფთერ – ნუ გეშინია, ეგ მშვენივრად გვაქვს მოგვარებული, პირველ საჩივარზე არ გიპასუხებენ, მეორე საჩივარზე არ გიპასუხებენ, მეორე საჩივარს სწორედ იმას გაუგზავნიან „გასარკვევად“, ვისაც უჩივი, თუ ძალა გეყო და მესამედ იჩივლე, კრიტიკანად, პრო-

ფესიულ მომჩივანად, ინტრიგანად გამოგაცხადებენ და ლაფში ამოგსვრიან.

ავალო – როგორ? სასამართლო?

არჩილ – სასამართლო? ჯერ ერთი, მოსამართლე რაიკომის მდივანს და აღმასკომის თავმჯდომარეს შეჩერებია თვალეში და მეორეც, კანონია ის კანონი, რომელიც დანაშაულისთვის ერთიდან ცხრა წლამდე დაპატიმრებას ითვალისწინებს? მოსამართლეს ქრთამს თუ მისცემ, ერთ წელს მოგისჯის, თუ არ მისცემ – ცხრას.

ბენია – და ორივე შემთხვევაში მართალი იქნება.

ჯინა – მაინც ამდენი უკმაყოფილო ელემენტი არასოდეს ყოფილა ჩვენში. არ გეჩვენებათ, რომ წუნებად გადავიქცით? ის, რაც ჩვენ თვითონ ავაშენეთ და დავამკვიდრეთ, ახლა აღარ მოგვწონს? სად ვიყავით მაშინ, ტაშის გრიალით რომ მოვისწრაფოდით აქეთკენ.

არჩილ – თქვენ ყველაფერი არ გეხსომებათ. მართლაც რომ დიდი ცოდვა იქნება ჩვენვე დავცინოთ ჩვენს გამოვლილ გზას, მაგრამ მაშინ გვჯეროდა, რწმენა ბევრ რამეს აკეთებინებს ადამიანს.

ჯინა – ახლა აღარ გჯერათ?

ბენია – ნაკლებად.

სილოვან – ხომ ხედავთ, ბზარი იქაც კი შეგვეპარა. რაც, მართლაც რომ, ერთხელ და სამუდამოდ გადაწყვეტილი და მოგვარებული გვეგონა.

ბიქტორ – და რატომ, თუ იცი? მეუბნები, ძმა კი ვარ შენი, მაგრამ, იცოდე, უფროსი ძმა ვარ და ჩემთან შეუთანხმებლად ქვა არ გადააბრუნო შენს ეზოშიო. შეიძლება ყოველ ფეხის ნაბიჯზე მაგრძნობინო, რომ შენ უნდა გთხოვო ნებართვა, შენ უნდა დამამტკიცო, შენ უნდა გამომიყო, შენ უნდა გამესაუბრო, შენ უნდა მომიტეხო პატარა?

ა რ ჩ ი ლ – ჩამოვა ცენტრიდან სტუმარი. აბა, ახლა გავკეთ-
დით თუ გავკეთდითო, და თავი უნდა გამოვიჩინოთ.
იმას რა ენაღვლება ერთს შეგაქებს, შეგაგულიანებს
– თქვენ რომ მასპინძლობა იცით, არავინ იცის მსგავ-
სიო. არიქა, ვყვარებივართ ამ კაცს, არ შევირცხვი-
ნოთ თავიო. და არის ერთი მწვად-შამფურობია, პირ-
ში გაჩრილი ხანჯლით ცეცხლის გარშემო როკვა. წავა
ის კაცი და თვითმფრინავშივე იწყებს ფიქრს – ჯერ
ერთი, ნამეტანი ხომ არ შევითამამე, ბოლოს და ბო-
ლოს, მე ცენტრი ვარ და ეს კი მასპინძელი რესპუბ-
ლიკაა, მეტი ხომ არაფერიო, მეორეც, ერთი უნდა
გამოვარკვიო – რა სახსრებით გამიშალა ამოდენა
სუფრაო.

ჭ ო ნ ქ ა – რა სახსრებით და წელებზე ფეხის დადგმით
საკუთარი ცოლშვილისთვის სარჩო-საბადებლის და-
კლებით.

სიცილი.

ჯ ი ნ ა – მაინც ყველაზე უფრო ამ უნდობლობის მიზეზი
მაინტერესებს. საიდან მოდის იგი. ნუთუ მართლა
ალარ გჯერათ ჩვენი?

ბ ი ქ ტ ო რ – არ გვჯერა იმიტომ, რომ ასე ჰაიპით და
რიხით დანყებული ვერც ერთი საქმე, ვთქვი, მისი არ
იყოს, ბოლომდე ვერ მივიყვანეთ.

ჯ ი ნ ა – ვისი ბრალია მერე? მაინცდამაინც მიზეზი
ჩვენ გარეთ უნდა ვეძებოთ? რატომ მოხდა, რომ
სოფელში ერთი კომლილა ცხოვრობს? მხოლოდ
ჭონქას ბუხრიდან ამოვიდეს კვამლიო, დაგვი-
კანონა ვინმემ?

ბ ე ნ ი ა – იმ ერთ ბუხარშიც ეჭვი მეპარება (ყველამ ჭონქას
შეხედა ალმაცერად).

ჭ ო ნ ქ ა – დედას გეფიცებით, არა ვტყუი, საფიცარი რაი
არს.

ა რ ჩ ი ლ – რომელი სოფელია გენაცვალე?

ჭ ო ნ ქ ა – ბლოუ.

ა რ ჩ ი ლ (ღიმილით კეფა მოიფხანა) – რას ერჩით ამ კაცს.

ე ლ ე ფ თ ე რ – გაფიცებ გულით საყვარელს, ზამთარშიც
იქ ხარ მარტო, შენს ბლოუმში?

ჭ ო ნ ქ ა – ამ ზამთარს არ ვყოფილვარ, დიდთოვლობა იყო,
ფიცში ვერ ჩავიყოლებ.

ბ ე ნ ი ა – შარშან?

ჭ ო ნ ქ ა – შარშან ზამთარს მთელი ორი კვირა დავჰყავი.

გაიცინეს.

ჯ ი ნ ა – დანარჩენი?

ჭ ო ნ ქ ა – რა დანარჩენი?

ს ი ლ ო ვ ა ნ – ზამთრის დარჩენილი დრო, იმ ორი კვირის
გარდა, სად გაატარეთ?

ჭ ო ნ ქ ა – ჩემ სოფელ „გამარჯვებაჩი“, იქაც მაქვს სახლი.

ბ ე ნ ი ა – ესეც შენი გაცოცხლებული სოფელი. ასე რომ
ვიმსჯელოთ, მე სოფლის მოლაღატეს და გაქცეულს
მეძახიან, მაგრამ ზაფხულობით მეც ჩემს სოფელში
ვარ.

ა ვ ა ლ ო – თქვენც იქაური ბრძანდებით? რა ჰქვია სოფელს?

ჭ ო ნ ქ ა (დარცხვენით). ბლოუ.

ბ ე ნ ი ა – არა. ჩემი სოფელიც მთაშია, ოღონდ სხვა მხარეს.
საერთოდ კი ახლა, თბილისში ვცხოვრობ.

ჯ ი ნ ა – დიდი ხანია?

ბ ე ნ ი ა – მანქანათმცოდნეობის ტექნიკური დავამთავრე და
ოცდამეცხრამეტეში ვმუშაობ, მერვე წელი იქნება.
არაა დიდი ხანი.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – იქ, სოფელში?

ბ ე ნ ი ა – იქ აღარავინ დაგვრჩა. სამივე ძმები აქეთ ვართ. მშობლები დაგვეხოცა. – ასე ზაფხულობით ჩამოვდივართ.

ბ ი ქ ტ ო რ – ვარგა ასე? სამივეს რომ მიგიტოვებიათ კერა?
ბ ე ნ ი ა – რა უნდა მეკეთებინა იქ ჩემი პროფესიის კაცს? სად უნდა მეშუშავა, როგორ ფიქრობთ, თქვენ

ე ლ ე ფ თ ე რ – ვინ დაგაძალათ, მაინცდამაინც მანქანათმშენებლობა დაამთავრეო.

ბ ე ნ ი ა – რაც უნდა დამემთავრებინა, სულერთია, ჩემს სოფელში სულ ხუთი მოსამსახურის ადგილია. მე კარგი, ტექნიკუმი დავამთავრე, ჩემი ძმები კი ორივე უმაღლესი განათლებითაა. რა უნდა ეკეთებინათ იქ? ახლა თქვენ თუ იმას იტყვით, რად გინდოდა ეს სწავლა-განათლება, ყოფილიყავით ისეო, არ იქნებით მართალი. ცხოვრება წინ მიდის, ადამიანიც წინ იხედება.

ჯ ი ნ ა – კი, მაგრამ სულ რაღაც ორმოციოდე წლის წინათ რომ თქვენს სოფელში ორასი კომლი ცხოვრობდა, ისინი როგორღა იყვნენ. არ ჰქონდათ საქმე?

ბ ე ნ ი ა – როგორ გეტყობათ, რომ არ იცნობთ მთას. ჯერ ერთი, მაშინ სხვა დრო იყო, მოგეხსენებათ, ჩემზე უკეთ და, მაშინაც არ ჩერდებოდა ჩვენი ხალხი ადგილზე. უმეტესობა ზამთარში ბარად მუშაობდა და ზაფხულში ამოაკითხავდა თავის სახლს. არა, ბოდიში, ზაფხულში ქვევით მუშაობდა და ზამთარში ბრუნდებოდა.

ჯ ი ნ ა – დასასვენებლად? ასე თქვენსავით?

ბ ე ნ ი ა – რატომ დასასვენებლად. სხვაზე ნაკლებად არ მიყვარს ეს ჩემი კუთხე მე, მაგრამ ცოლ-შვილი რაღაცით ხომ უნდა ვარჩინო? რა ვაკეთო იქ? რომ იყოს რამე წარმოება, ან რამე დანესებულება, ვინ მამაძალი მოიცვლიდა ფეხს. ახლა ვინც ვართ წასული, ყველა რომ მოვბრუნდეთ, ერთმანეთს თუ დავჭამთ,

თორემ სარჩოს ვერაფერს გავახერხებთ. მიწა და სათეს-საძოვი იმ ორ კინკილა მოხუცს ძლივსლა ჰყოფნის.

ა რ ჩ ი ლ – აბა უსაშველო ჭირს ამ სოფლებს? უნდა გაჩანაგდეს?

ბ ე ნ ი ა – უსაშველო ჩემს მტერს ეცა. საშველი როგორ არ არის, მაგრამ ისე არა, თქვენ რომ ფიქრობთ. რატომ ხართ, ასე მონდომებული, მე იქ ვიყო, უსაქმოდ და თქვენ თბილისში... საიდან ბრძანდებით?

ა რ ჩ ი ლ – თბილისიდან.

ბ ე ნ ი ა – სწორად გამომიცვნიან. სულ ადვილია თქვენი პოზიციიდან ლაპარაკი: „არ გრცხვენიათ? მამა-პაპას რა პასუხს აძლევთ, სოფელში მამალი არ ჰყვივს, ბუხრიდან კვამლი არ ამოდის. ესაა თქვენი კაცობა?“ – იტყვი შენ, დამანამუსებ, ვითომდა წახვალ. არა ბატონო, ასე არ გამოვა. ახლა ცარიელ სიტყვაზე არავინ არსად არ მიდის. ორი გზა არსებობს. იქ რომ სიცოცხლე არ ჩაკედეს: ან წარმოება უნდა გაჩნდეს, ან საკურორტო ზონად გამოცხადდეს და სანატორიუმები გაშენდეს.

ა რ ჩ ი ლ – ერთი წუთით წარმოიდგინეთ, ასე რომ ეფიქრა იმ ქართველს, იმ უგზობის დროს, რვაასი წლის წინათ, მთაში რომ ამოვიდა და ცაცხვები დარგო, საყდარი ააშენა.

ბ ე ნ ი ა – მეც ვფიქრობ, სხვათა შორის, მაგაზე და პასუხი ვერ მიმიცია. ძნელი ასახსნელია ახლა, რა აჩერებდა. იქნებ მეტი მოთხოვნილება არ ჰქონდა, იქნებ მტრისგან თავდასამალავად ჩერდებოდა. იქნებ ცოტა იყო და ჰყოფნიდა ის, რასაც ეს მწირი მიწა, კლდე-ღრე აძლევდა. რამ აატანინა იმ სიმაღლეზე ქვეები და რამ ააშენებინა საყდარი, იმ მარჯვენადალოცვილს. ახლა? თქვენ ხომ საცხოვრებლად წამსვლელები არა ხართ,

ვინც ყველაზე მეტს გაიძახით, მთა არ დაცარიელდესო, ადგილობრივი, აქედან წასული რამდენიმე კაცი მობრუნდა, მაგრამ მამულიშვილობის დანამუსება მხოლოდ ცოტა ხანს ეყო. მერე კუჭმა დაუძახა და ისევ უკან გაბრუნდა.

ე ლ ე ფ თ ე რ – კუჭმა კაცო?

ბ ე ნ ი ა – დიახ, ბატონო, კუჭმა. რა იყო, რა გეიკვირვე?

ე ლ ე ფ თ ე რ – არაფერი. ამ ქალაქში თქვენ გგონიათ, თავზე გადაგვდის ერბო?

ბ ე ნ ი ა – ყველა ასე ერთნაირად როგორ ლაპარაკობთ, შე კაი კაცო. იტყვი ახლა შენ, ქალაქში, მტვერში, ბენზინის გამონაბოლქვში დაღრჩობას, ამ სუფთა ჰაერზე, ნატურალურ რძეზე და ხაჭოზე ყოფნა არ გირჩევნიაო? ხომ ეს გინდოდა გეთქვა, გაფიცებ გულით საყვარელს?

ე ლ ე ფ თ ე რ – ვთქვით.

ბ ე ნ ი ა – არ იქნებოდით მართალი. ეს ექსკურსიაზე ჩამოსული კაცის ფიქრი და ლაპარაკია. ორ დღეს ვერ გაჩერდება შენნაირი კაცი იქ, ზამთარში. ცივა, ძროხა ბლავის, თივა არა გაქვს, შეშა გაგითავდა. ღვთისგან და კაცისგან მიტოვებული გეგონება თავი. სახალხო დღესასწაულებზე, რომ მთავრობის კაცები ბრტყელ-ბრტყელ სიტყვებს ამბობენ, მთის სოფლებზე ასე და ასე ვზრუნავთო, მართალი გგონია შეენ?

ა რ ჩ ი ლ – ჩავიქნიოთ აბა ხელი? გამოვჭრათ ყელი მთას?

ბ ე ნ ი ა – უსაშველო არაფერი სჭირს-მეთქი მთას, კიდევ გიმეორებ. ამ საქმეს „ურას“ დაძახებით ვერ გააკეთებ. საქმე უნდა გაუჩინო მთას, საქმემ უნდა დააკავოს კაცი.

ჯ ი ნ ა – მაპატიეთ, მაგრამ საქმეო, რომ დაგიჟინიათ, ფერმაში მუშაობა, სატყეოში მუშაობა არაა საქმე?

ბ ე ნ ი ა – როგორ ფიქრობ, რამდენმა კაცმა უნდა იმუშაოს იმ შენს ფერმაში? ჯერ ერთი, ადამიანებს სხვადასხვა პროფესია აქვთ და მეორეც, სადაა იმდენი საქონელი ამდენი მწყემსი დაასაქმოს? ჩვენს სოფელში ახლა რამდენი კაციც ცხოვრობს, მთელს საქართველოს მთიანეთს ეყოფა მეტყევედ. დანარჩენმა რა ჰქნას? სიმართლე თუ გინდათ, ეს არის და თუ თავის მოტყუება გვინდა, მაგაზე იოლი (ჭონქას გახედა). არაფერია.

ა ვ ა ლ ო (ჭონქას) – თქვენ ბრძანეთ, ციმბირის რომელიღაც სოფელს ვეჯიბრებით.

ჭ ო ნ ქ ა – დიახ, ვეჯიბრებით, კუსტანაის ოლქი, სოფელი იევლევი!

ა ვ ა ლ ო (ირონიულად) – აქედან იმ სიშორეზე როგორ ეჯიბრებით?

სიცილი.

ჭ ო ნ ქ ა (ამაყად და ჯიქურად წინ იხედება, ცოტა არ იყოს გაბუტულია, რომ მის „გმრობაში“ ეჭვი შეიტანეს) – დიალაც ვეჯიბრებით.

ა ვ ა ლ ო (კიდევ უფრო ირონიულად) – რატომ ეჯიბრებით, რა დაგიშავათ?

სიცილი, სული მოითქვეს.

ბ ი ქ ტ ო რ – სწორად კითხულობს ეს კაცი. ეს შეჯიბრება, ვთქვი მისი არ იყოს, გაზეთის ფურცლებზეა, თვარა ვინ ვის ეჯიბრება, თუ ღმერთი გწამს. ადვილი შესაძლებელია, იქ არც კი იცოდნენ, რომ ეს ჩვენი ბიჭი დამარქაფებული მისდევს და ეჯიბრება.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – მართლაც, რა ჯარხანაა ეს შეჯიბრება. რა შეჯიბრება აგვიტყდა, ფიზკულტურა ხო არ არის?

სერიოზული ხალხი ვართ, საქმეს ვაკეთებთ. რას ჰქვია შეჯიბრება.

ე ლ ე ფ თ ე რ – ამიტომაც დენზე ჩართულებივით იქეთ-აქეთ რომ ვანყდებით. სულ შენუხებული და გატაცებული სახეები გვაქვს. ხალხი წყნარად ცხოვრობს. ფინელი რომ ფინელია, გეტყვი აგერ, სასტუმროს გვიშენებდნენ შარშან, ნასადილევს ხვეწნით რომ ყელი გამოგელადრა, არ დაიძინოთო, ვერაფერს გახდებოდი. წაწვებოდნენ და საათი-საათნახევარი ფშვინავდნენ. ჩვენ თვალეზ-დაჭყეტილები ვუვლიდით გარს. მძიმე ავადმყოფი უნდა იყოს ჩვენებური, შუადღისას რომ დაიძინოს.

ჭ ო ნ ქ ა – დღისით, მზისით რაი დამაძინებს.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – მთელი მსოფლიო რომ იძინებს! ჩვენ ვითომ ყველაზე ჭკვიანები ვართ?

ბ ე ნ ი ა – როცა სხვას სძინავს, სწორედ მაშინ უნდა იფხიზლო, თორემ დარჩები მშვიერი.

ბ ი ქ ტ ო რ – მისწრებაზე და სიჩქარეზე გამახსენდა, ჰერი-ჰერით და ყიჟინით შეიძლება სახლი გადათოვლო, მარა ყველაფერში სიჩქარე შეიძლება? მწვანე ქვის მონასტერი თუ გინახავთ?

ა რ ჩ ი ლ – ბავშვობაში.

ბ ი ქ ტ ო რ – ახლა მიდით და ნახეთ.

ჯ ი ნ ა – რა დაემართა?

ბ ი ქ ტ ო რ – სასწრაფო რესტავრაციააო და გაჯით გალესეს კედლები. ძველი ფრესკების ნარჩენები გაჯით დაფარეს, ახალი უნდა დავხატოთო. წინა კვირას შაბათობა მოუწყვიათ და პროფსასწავლებლის მონაფეებისთვის სულ სიმღერ-სიმღერით ჩამოუფხეკინებიათ მონასტრის კედლები. შაბათობის იმედით და მოსწრებაზე რესტავრაცია გაგიგონია?

ჯ ი ნ ა (აღშფოთებული) + მერე თქვენ, ამ სურათს რომ შეესწართ, რა ზომას მიმართეთ?

ბ ი ქ ტ ო რ – იმ დღეს ქე ჩამოვყარე ხარაჩოებიდან და ერთ-ორს ქე გადავაცალე გაჯიანი ვედრა თავზე, მარა რაი. ჩემსას გეიგონებენ მაგენი?

ს ი ლ ო ვ ა ნ – ა, ასე ვიცით. ერთბაშად ისეთ შეცდომებს დავუშვებთ, რომ თაობები ვერ გაასწორებენ.

ბ ი ქ ტ ო რ – ა, ბატონო, ვთქვი მისი არ იყოს, ილაპარაკე ახლა ეს ტელევიზორში და კაი დახლი დაგიდგება.

ჯ ი ნ ა – არაფერიც არ მოხდება. სწორედ ასეთები უნდა ვილაპარაკოთ.

ბ ე ნ ი ა – მეორე დღესვე მტრად გამოგაცხადებენ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – ახლა ხალხის მტრობას აღარ აბრალებენ, ახლა სხვანაირ მოაზროვნედ აცხადებენ. ოღონდ ერთბაშად კი არ ჰკიდებენ ქეჩოში ხელს. ნელ-ნელა მოუვლიან. მეთოდები ძალიან დაიხვეწა, წინ წავედით.

ჯ ი ნ ა – რალაცის თქმას აპირებდით, ბატონო ბიქტორ.

ბ ი ქ ტ ო რ – ვიტყვი, ოღონდ ჯერ პირობა უნდა მომცე, რომ მტრად არ ჩამთვლით.

ჯ ი ნ ა – როგორ გეკადრებათ.

ბ ი ქ ტ ო რ – ახლა ისეთი დროა, ყველას თვითონ ჰგონია, რომ ბოლო სიმართლე ჯიბეში უდევს. მრჩეველი და დამრიგებელი არავის უყვარს. რაფარც პირს გააღებ და იტყვი, არ ვარგა ასეო, მაშინვე ავი მუსაიფი ეჩვენებათ.

ჯ ი ნ ა – ბრძანეთ, ბრძანეთ, თამამად.

ბ ი ქ ტ ო რ – ჯერ ეს მითხარი: მართლა გინდათ ქვეყნისთვის სიკეთე თუ ყასიდად ლაპარაკობთ? მართლა მონდომებული ხართ ხალხი უკეთ ცხოვრობდეს? თუ თქვენც თქვენის მხრივ ვილაცას ატყუებთ და მთლად სიცრუეზეა აშენებული ეს ქვეყანა?

ჯ ი ნ ა – გვინდა.

ბ ი ქ ტ ო რ – აბა, თუ გინდათ, კარგად დამიგდე ყური. მე

იმნაირ მულამს გასწავლით, რომ ერთბაშად მოელოს ბოლო ამ ქვეყნის უთავბოლო მონყენილობას.

ე ლ ე ფ თ ე რ – აბა, ჰე, გვიშველე, შე კაცო!

ბ ი ქ ტ ო რ – ბევრი უსაქმური დაგროვდა ქვეყანაზე. ახლა ზოგი უფროსი იმ დათვის დღეშია, სხვა დათვის რომ სხვის ვენახში ეპატიჟებოდა. თუ ქვეყნის სიკეთე გინდათ, ახლა, ძალით თუ ნებით, ორი რამ უნდა გააკეთოთ: პირველი – თოხი და მწყემსის კომბალი მისცეთ ხელში გამოგონილ სკამებზე უსაქმოდ მჯდომებს, მეორე – მიწას ბევრზე-ბევრი ცრუ პატრონი ნუ ეყოლება, ვთქვი მისი არ იყოს, მიწა მიწის მუშას უნდა ეკუთვნოდეს.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – აგაშენა ღმერთმა.

ბ ი ქ ტ ო რ – მე არ გეხუმრებით.

ჯ ი ნ ა – რა გითხრა, იცი, ბატონო ბიქტორ? იქნებ ცოტა მეტიც იფიქრეს ამაზე და ცოტა უკეთესადაც.

ბ ი ქ ტ ო რ – არა, ბიძია, თქვენ ყორიფელი იფიქრეთ, მე რაც გითხარით, იმის გარდა. თქვენ ეძებთ გზებს, ისე როგორ მოეგლოს საქმეს, რომ ყველას უკლებლივ თეთრი ხელთათმანები და გაუთავებული შარვლები შეგრჩეთ. ასე არ გამოვა. თუ ამ ჩემს რჩევას ისულგულებთ, მე თვითონ მოგართმევთ ხვალ სიას, რამდენი უფროსი უნდა დარჩეს აღმასკომ-სამმართველოებში და ვინ უნდა მოკიდოს ძროხის ბანარს ხელი. ხვალვე გაივსება მუშაკაცით ეს სოფელი და ცხოვრებას მეტი ხალისი მიეცემა.

ჯ ი ნ ა – სულ ეგ არის?

ბ ი ქ ტ ო რ – ცოტაა? დასხლეტილ სიტყვას თუ გამგონი არ დახვდა, ქვესკნელს ჩაივლის. თუ დამიჯერებ, ასე ჰქენით, თუ არა და იარეთ ასე ჟამკარარევით, რამდენიც გინდათ. მე ჩემს ცხოვრებას ქე ჩავათავებ. მარა, ვთქვი, მისი არ იყოს, ერთხელ ძალიან გაგი-

ჭირდებათ და, მამაჩემსა აქვს ცხონება, მერე გვიან იქნება.

ბ ე ნ ი ა – იცით რა მაინტერესებს? თუ არის ნეტავი, კიდეც სადმე ქვეყანა ამდენი მოჩვენებითი პროფესიის ხალხს რომ არჩევდეს. ჩვენთან ერთი და ორი კი არა, ათასობით თანამდებობებია მუშაკაცის ხელის შემლის მეტი რომ არაფერი ევალება.

ე ლ ე ფ თ ე რ – რად მინდა ამდენი გამამხნეველები და ორგანიზატორი, თუ ძმა ხარ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – შორს რომ არ წავიდეთ, ჩემ ამბავს მოგიყვებით, საგაზეთო ამბავიო, რომ იტყვიან ისაა. არ გაინტერესებთ?

ყ ვ ე ლ ა ნ ი. ბრძანეთ, ბრძანეთ, თქვას, თქვი!

ს ი ლ ო ვ ა ნ – ოცდათვრამეტი წელია სახარატო ჩარხზე ვმუშაობ. თოთხმეტი წლის ვიყავი, ქარხანაში რომ მიმიყვანეს. შემატყო მამაჩემმა წიგნი რომ არ იყო ჩემი საქმე; პირველ კლასშივე რომ ოროსანი იქნები, შეგატყობენ აბა რა იქნება. შარშან ნოემბერი იყო, რიცხვი ქე გადამავინყდა, ქალაქის ცენტრჯგუფის უფროსმა – სანაძემ პირველივე სხდომაზე მომილოცა წევრობა – დიდი პატივი გერგო, ბატონო სილოვან და, აბა შენ იცი, თუ არ გადაგვჩეხავ კლდეზეო. – რაზე შემატყვე, ბატონო საუფროსო ნიჭი მე-მეთქი. ეტყობა, რალაცა ვერ გაქვთ საქმე აწყობილი, თვარა, როდის იყო ჩემნაირ კაცს საქმეში რევდით აქანა-თქვა. გავთამამდი ცოტა. იცინიან, იფხრინებინ სიცილით. ბევრი რომ აღარ გავაგრძელო, ასე და ამგვარად დავიკავე ჩემი ადგილი. ცენტრჯგუფის წევრობა ზოგიერთს შეიძლება ადვილ საქმედ ეჩვენება გარედან. არა ძმაო, რაც მე ამ ერთ წელიწადში იქანა ვნახე და გამოვცადა, სადაა პატრონი, თვარა, ერთი დიდი წიგნი დაინერება.

რა საქმე გქონდათ ამნაირი დაჯდებოდი შენთვის ჩუმად და იქნებოდიო, შენ მეტყვი. შენ არ მომიკვდე, მასე არ იყო. ოთხშაბათს უნდა მისულიყავი თორმეტ საათზე და პროექტები გადაგეკითხა, ყველას ცალ-ცალკე, ჩვენ-ჩვენ ტყავის საქალაქში გვექონდა პროექტები. ეს ოთხშაბათი, ხუთშაბათობით ცენტრჯგუფის სხდომებია, მოგეხსენება, თერთმეტ საათზე რომ დაიწყება, ექვსზე თუ დამთავრდა, მადლობელი უნდა იყო. ეს შენი ოთხშაბათი და ხუთშაბათი. პარასკევობით მიღება აქვს სანაძეს და ჩვენც იქ უნდა ვიჯდეთ – ჯგუფის წევრები, გვავალეებს რა-ღაცას, გვეკითხება ჩემო ბატონო. მე პირადად რას მავალეებდა და რას მეკითხებოდა, ამას ანი გიამბობ, მარა, ყოველ შემთხვევაში, პარასკევობით კაი ოთხ-ხუთ საათს ვიჯექი მის კაბინეტში. ესეც შენი ოთხშაბათი, ხუთშაბათი და პარასკევი. სამშაბათობით კომისიების სხდომებია, ყველა კომისია თავთავისთვის თათბირობს. მე შრომითი პირობების კომისიაში გახლდი და ყველაზე დიდი რიარია სწორედ ჩვენი კომისიის სხდომებზე იყო. რომ გავსავათებოდით, ვწყვეტდით სხდომას მექანიკურად და შემდეგი სამშაბათისთვის გადაგვექონდა. რა გული და ჯანმრთელობა გაუძლებდა ცხრა საათს ჯაჯღანს, ჩემო. დარჩა ორშაბათი ხომ? ორშაბათს გასვლის დღეები გვექონდა. ჩავსხდებოდით მანქანებში და სანაძეს მივყვებოდით ობიექტებზე. აბა რავაა საქმე, აბა, ხვარაფერი გიჭირთ, მოუმატეთ ტემპსო, – სხაპასხუპით მიაყრიდა სანაძე. კარგად ვართ, მოვუმატებთ ხვალიდან ტემპსო, – უპასუხებდნენ მასპინძლები. მერე სახელდახელო პურმარილი ფეხზე და გავრბოდით სხვა ობიექტისკენ. ორშაბათს ოთხი-ხუთი ობიექტის ნახვა და მითითებების მიცემა მაინც უნდა მოგვესწრო. ახლა

მითხარი, ქარხანაში მისვლის დრო დამრჩებოდა? შენ არ მომიკვდე. სად მუშაობო, კაცს რომ ეკითხა მაშინ, დავიბნეოდი. ვმუშაობდი? მუშაობა ერქვა ამას? რა ვიცი. სხვების თვალში, ალბათ, ჰო.

დადგენილების პროექტის წაკითხვის წინ თითო-ოროლა შეკითხვას წამოისროდნენ ცენტრჯგუფის წევრები და სახეზე ეტყობოდათ, ეს შეკითხვა ისე, მოდისთვის დავსვით, თვარა პასუხი მაინცდამაინც არც ქე გვანტერესებსო. ყოველთვის მე მომმართავდა სანაძე – აბა, ბატონი სილოვანი რას გვეტყვის ამ საკითხზეო, და სიცილი რომ მოეთოკა, დასძენდა – მთავარი სიტყვა შენზეა ბატონო სილოვანო. პირველ სხდომებზე გულუბრყვილოდ ვპასუხობდი: თქვენ უკეთ იცით, ბატონო, საქმეში ჩახედული ხალხი ხართ, მე თანახმა ვარ ყველაფერზე-თქვა. ვიტყოდი ამას და ატყდებოდა ხითხითი. რა აცინებდათ, რა იყო ამაში სასაცილო, დღემდე ვერ გამიგია. ბოლოს ენას კბილი დავაჭირე და რომ მომაჩრდებოდნენ ყველანი ერთად, განზე გავიხედავდი და ჩავილაპარაკებდი: „თანახმა ვარ“. მაინც იცინოდნენ. სულ არაფერი რომ არ მეთქვა, სანაძე იკითხავდა თუ არა, რას იტყვის ბატონი სილოვანიო, მაშინვე სიცილი უტყდებოდათ. ცოლს ვკითხე ერთხელ, ასე და ასე, იცინიან რამეს რომ ვიტყვი-მეთქი და, რაშია ვითომ საქმე-მეთქი. გაჩუმდი და იჯექი შენთვისო, შენ იმიტომ გაგრიეს მაქანა, რომ ერთი მუშა უნდა ყოფილიყო, თვარა ვინ გკითხავს „ბალი ორშაურას“ შენო. წავლაპარაკდით, ხომ იცი, მე და ჩემი ოჯახობა მაშინ. რავა გეკადრება, – მე ვუთხარი, მე კი არ ვგლახაობ იქანა, საქმეებს ვარჩევ და ქვეყანას ვალაგებ, მე ვუთხარი. არ მეკითხებიან კი არა, სანაძე უჩემოდ საკითხს არ წყვეტს, მე ვუთხარი. „მასე გეგონოს შენო“, გამხეთქა გულზე.

რამ დამაეჭვა თუ იცით, რამდენჯერაც დავაპირე სხდომაზე ჩემი აზრის გამოთქმა, მაშინვე სიცილი აუტყდებოდათ სანაძეს და სხვა წევრებს. პატარა ხანს ვუყურე ამ სურათს და ერთხელ თავი ველარ შევიკავე: ეს ერთი წელია, მე, ბატონო, ყველაფერში მხარს გიჭერდით და ხმა არ ამომიღია აქანა-მეთქი. სასაცილო ეგება სხვამაც ბევრი თქვა, მარა არ დამიფრენია ზოგიერთივით პირი-მეთქი. მე ვატყობ, ხელს გიშლით მუშაობაში და წავალ ჩემს გზაზე. უჩემოდაც კარგად მიყვებით თქვენ საქმეს და ღმერთმა ხელი მოგიმართოთ-მეთქი. გამოვიხურე კარი და წამოვედი. სიჩქარეში ქუდი დამავინწყდა. ეს ქუდი რაღაზე დავტოვო-თქვა და შუა გზიდან მოვბრუნდი. შევალე კარი, ჩუმად ისხდნენ, სანაძე რაღაცას ლაპარაკობდა და გაქვავებული უსმენდნენ. მობრძანდით, ბატონო სილოვან, დაიკავეთ თქვენი ადგილიო, სანაძემ კარებშივე მომაგება. „ადგილის დასაკავებლად არ მოვსულვარ ბატონო, ქუდი დამრჩა, ღმერთმა ხელი მოგიმართყენ-თქვა“, ვთქვი და ისევ ახარხარდნენ.

მაგენის ხარხარს რას დავეძებდი, ჩამოვსენი ჩემი ქუდი კედლიდან და გამოვედი.

ეს ამბავი გასულ ხუთშაბათს მოხდა. დღეს ორშაბათია. პარასკევ საღამოს გამომიგზავნეს კაცი, განყოფილების გამგის მოადგილე ვარო, მაღალი, ბერეტიანი ბიჭი იყო; ბატონო სილოვან, არ მოგვჭრა თავიო, თავისი ნებით ცენტრჯგუფის წევრობიდან ჯერ არავინ წასულაო. ნამეტანი შეწუხებულია სანაძეო. ასე დამაბარა, თუ ყოველ ხუთშაბათს ვერ შეძლებს მოსვლას, თვეში ერთხელ მაინც გამოგვიაროს, ამ წლის ბოლომდე არჩეული ხართ და მერე თავისუფალი იქნებითო.

კი ბიძია, მე ვუთხარი, ვიყო ისე, სახელად, რავარც გაგეხარდებათ, მაგრამ მუშაობით მე ჩემს ქარხანაში

დავბრუნდები. საქმეს მაინც გავაკეთებ რაღაცას. რაც შემიძლია, იმით შეგენევითყვენ აქიდან-მეთქი. რა დროს ჩემი ლალადობაა, ოცდათვრამეტი წელია ვმუშაობ და კაცს ჯერ გადაკრული სიტყვა არ უკადრებია ჩემთვის-მეთქი. ერთი სიტყვით მივახვედრე, რაზეც ვიყავი ნაწყენი, გამგებიანი ბიჭი ჩანდა. თვეში ერთხელ მაინც უნდა შემოგვიაროთ სხდომაზე, მეტს არ შეგანუხებთო, დამიბარა და წავიდა. ვნახო, თუ ნამეტანი არ შემანუხეს, არც თვეში ერთხელ მიმსვლელი ვარ.

სიცილი

ბ ე ნ ი ა – ტყუილი მითქვამს? რანაირად შეეუშალოთ კაცს ხელი იმაზე ვართ გამეცადინებული-მეთქი.

ჯ ი ნ ა – რატომ ეცინებოდათ, როგორ ფიქრობთ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – რატომ და, მე რომ სერიოზულად შევიფერე ცენტრჯგუფში არჩევა და საქმეში გარევა დავაპირე, იმიტომ. ოქმისთვის იყო საჭირო – ერთი მუშა გვირევია ხელმძღვანელობაშიო, რომ მოეხსენებიათ იქ, ზევით. თორემ ვის დაეკარგე, ვინ გკითხულობს.

ჯ ი ნ ა – ბატონო ავალო, საინტერესოა თქვენი აზრი.

ა ვ ა ლ ო (დაბნეული). რაზე?

ჯ ი ნ ა – ჩვენს ცხოვრებაზე საერთოდ.

ა ვ ა ლ ო (დამტვრეული ქართულით) – არა ბატონო, სხვამ თქვას. მე ნახევრად აქაური ვარ... ჯერ მთლად მოშინაურებული არა ვარ, შეიძლება შევცდე.

ა რ ჩ ი ლ – მერე რა უჭირს, როგორ ცხოვრობდი იქეთ, წყალგალმა?

ჯ ი ნ ა – თქვენ ფერმის გამგე ბრძანდებით.

ა ვ ა ლ ო – აღარა ვარ ფერმის გამგე, უარი ვთქვი, ახლა ბიბლიოთეკის გამგე ვარ.

ჭ ო ნ ქ ა – მაინც გამგე ბრძანდებით, რაც არ უნდა იყოს.

ბ ე ნ ი ა – რატომ გაანებეთ ფერმას თავი?

ა ვ ა ლ ო (ღრმად ჩაისუნთქა) – კარგი აბა, ყველაფერს ვიტყვი (შიშით მიმოიხედა, აქაოდა სხვა ხომ არავინ გვიგდებსო ყურს).

ჯ ი ნ ა – ბრძანეთ, ბრძანეთ, ნუ გეშინიათ.

ა ვ ა ლ ო – შვეიცარიაში დავიბადე მე. დედ-მამა, როგორც მოგეხსენებათ, ემიგრანტები მყავდა. მშობლები ომამდე დამეხოცა. მარტო დავრჩი. არ მიბრძოლია არც თქვენთვის, ტყუილს ვერ დავიბრალე, და არც გერმანელებისთვის. მძიმე ავადმყოფობა მაქვს ყმანვილობაში გადატანილი.

მეძროხეობის ფერმა მქონდა და სანამ საქართველოში დავბრუნდებოდი, იმით ვირჩენდი თავს. ცხრა ძროხაზე ნაკლები არ მყოლია. მე ვუვლიდი მარტო ერთი კაცი. დღეში ორჯერ ჩემი ძველი „კადილაკით“ ჩავდიოდი ჟენევაში, დილით მანონი ჩამქონდა, სალამოს რძე. ჩავაბარებდი გამსაღებელ ფირმას – „ჟოზეფინას“, იქვე ხელზე მივიღებდი ფულს და ვბრუნდებოდი.

როცა საქართველოში ჩამოვედი სამუდამოდ საცხოვრებლად, მკითხეს, რა ხელობა იცი კარგადო. ფერმა მქონდა ძროხების-მეთქი. მომკიდეს ხელი და დობერაზენის მეძროხეობის ფერმის გამგედ დამნიშნეს.

დავდივარ ფერმაში. უამრავი ხალხი ირევა. მიცინიან, მიღიმიან, ყველას საქმიანი სახე აქვს, მაგრამ ვხედავ, ძროხები მოუვლელია, ბოგა დაუსუფთავებელი, ერთი სიტყვით, თქვენი ტერმინით რომ ვთქვა – ანარქიაა.

დილით მანქანაზე რძიან ბიდონებს ალაგებენ, იქვე მძლოლთან თეთრხალათიანი კაცი დგას. რა მოხელე ბრძანდებით-მეთქი. მძლოლს დავყვებო. რად უნდა მძლოლს გაყოლა-მეთქი. მარტო შოფერს რძეს ვინ ანდობს, ბატონო, აქ შვეიცარია კი არ არის, ხომ გაავსო წყლით ბიდონებო. „გაკვირვება“ ის სიტყვა არ არის, რაც მე დამემართა. ქურდს გვერდით

არანაკლები ქურდი მიყვება, რომ ერთმანეთს მოერიდონ. ესაა ჩვენი მუშაობის პრინციპი.

მეტს გეტყვით: ფერმის შტატში ძროხის მომვლელი მწყემსი და მწველავი თითო-ოროლაა. სამაგიეროდ, ფერმის გამგის მოადგილე, ადგილკომის თავმჯდომარე, სახალხო კონტროლი, კულტმუშაკი, პროპაგანდისტი ვინ არ ტრიალებს, რას არ გამოიგონებენ, როგორმე ძროხას რომ არ დაუსვან ზურგზე სამუნელი. ერთი გამოპრანჭული გოგონა შემეფეთა. იქნებ ეს მაინც იყოს საქმის გამკეთებელი-მეთქი. მეო, კომკავშირული საგზურით დროებით ვარ გამოგზავნილიო. რა გევალება-მეთქი. რაო და კორესპონდენტებს უნდა დავხვდე, შეკითხვებზე ვუპასუხო და სურათის გადაღებისას კმაყოფილი სახე მივილო.

გესმით კაცო? რანაირად გამოიყვანეთ ასეთი ახალი ადამიანი?

რანაირად ასწავლეთ, ჩააგონეთ, არაფერი გააკეთო, ისე მიიღე ხელფასო. მივედი რაიკომის მდივანთან გამათავისუფლეთ-მეთქი. აკი ფერმის საქმეში ვერკვევიო, – მკითხა. აქ სხვანაირი ფერმა გქონიათ-მეთქი. მეგონა მეძროხეობის ცოტა რაღაც ვიცოდი, მაგრამ მოვტყუედი-მეთქი, ადგნენ და ბიბლიოთეკა ჩამაბარეს.

ა რ ჩ ი ლ ი (ღიმილით) – ბიბლიოთეკაში ხომ კარგად მიდის საქმე?

ა ვ ა ლ ო (დარცხვნილი). არ გამცინოთ და შეიძლება იქედანაც წამოვიდე. ჭირს ბიბლიოთეკაში მუშაობა. წიგნი ვისაც მიაქვს, უკან აღარ აბრუნებს.

ბ ე ნ ი ა – იქ როგორ იყო შვეიცარიაში?

ა ვ ა ლ ო – ვერ გეტყვით, არ ვიცი, იქ ბიბლიოთეკასთან საქმე არ მქონია.

სიცილი

ჯ ი ნ ა – რაც ვთქვით, ყველაფერი წარსულის ინერციაა.
ბ ე ნ ი ა – ჰო, რასაკვირველია, უბედური გადმონაშთია, წარ-
სულს ეკუთვნის.

ა რ ჩ ი ლ ი. ახლა როგორაა საქმე, ახლა?

ე ლ ე ფ თ ე რ – გითხრათ ახლა როგორ არის?

ჭ ო ნ ქ ა – აბა, ჰე.

ე ლ ე ფ თ ე რ – კოოპერატივი, კოოპერატივიო და მე
ვთქვი, ამაზე უარესად ხომ არ ვიქნები, ახლა რომ
ვარ-მეთქი და ამ ექვსი თვის წინ ავიყოლიე ჩემი
ძმაცაცები, კოოპერატივი დავაარსეთ, შენ ხარ ჩემი
ბატონი, ყანების კოოპერატივი, ხუთმა კაცმა. ჩვენ
კი მოვილაპარაკეთ, მარა კოოპერატივს დამტკიცე-
ბა ხომ უნდოდა? სისხლი გაგვიშრეს აღმასკომში,
გადაგვიდეს და გადაგვიდეს, გაგვიჯანჯლეს რაც
შეეძლოთ, არ მოვეშვით ჩვენც, და ბოლოს, როგორც
იქნა, გაგვატარეს რეგისტრაციაში, მარა რად გინდა,
არც ბინა მოგვცეს, არც იარაღ-ნედლეული.

ბევრი რომ აღარ გავაგრძელო, დავიქირავეთ ერთი
სარდაფი, გავახაზირეთ რქები და დავინყეთ ყანების
კეთება. სიმართლე გითხრათ, შიში რომელიც მაშინ
ჩაგვიძვრა სულში, ჯერაც არ გაგვწელებია. გამოეყ-
ავი სახელმწიფოს – ვინ იზრუნებს აწი შენზე, ბინის
და ტელეფონის ტყუილ აღრიცხვაზე ვინ აგიყვანს;
ხორცის და კარაქის ტალონს ვინ მოგცემს; რომ
დაბერდები, პენსიას ვინ დაგინიშნავს, ყველაფერი
საფიქრალია, ჩვენ ისე ვართ მიჩვეული ნახირად
ყოფნას, რომ, გითხრათ სიმართლე, კოოპერატივის
ხუთივე წევრი ენით გამოუთქმელმა სევდამ შეგ-
ვიპყრო. კინალამ იმ აზრამდე მივედი, რომ დაწე-
სებულებაში უფროსიც საჭიროა – საყვედურს რომ
მოგცემს და მერე მოგიხსნის, ერთი მუქთამჭამელი
და ლოთიც საჭიროა, ინტრიგანსაც თავისი ადგილი

აქვს და ერთი შპიონ-დამსმენიც უნდა იყოს – სათა-
ნადო ადგილზე რომ ცნობას მიიტანს – ამან ეს თქვა
და იმან ეს თქვაო. თურმე ისე ვართ გაფუჭებულები,
რომ ტყუილების, კრებობის, მიტინგობის და ერთ-
მანეთის ჭამის გარეშე გაძლება გვიჭირს.

ეს ერთი, ამ სევდას როგორმე გავუძლებდით, მა-
გრამ მეორე სნაკვი დაგვერთო. თურმე ვინ გიშვებს
შენთვის. ჯერ ერთი ყანნიც არ გვექონდა გაყიდული,
რომ დაინყო ჩვენს სარდაფში, რა, თუ იცით?

ჭ ო ნ ქ ა – რაი?

ე ლ ე ფ თ ე რ – რევიზორ-კონტროლიორების პარადი. არიქა
აღმასკომის რევიზორი, სარევიზიო ჯგუფის კონტრო-
ლიორი, სახანძრო რაზმის, წარმოების უსაფრთხოე-
ბის, შრომის დაცვის საზოგადოების, სანიტარული
ინსპექციის, სახალხო კონტროლის, მილიციის, ფინ-
სამსახურის და რა გნებავთ: დღე ერთია და რა უწ-
ყების კონტროლიორი გინდა რომ არ შემოეხეტოს და
მაგიდაზე თითების კაკუნი არ დაგინყოს. ყველას ორ-
ორი ყანნი უნდა გაუხვიო საჩუქრად და „შენი ჭირიმე“,
„შენ გენაცვალე“ უნდა უძახო. მომეშალა ნერვები და
ვკითხე, ამას წინათ, ერთ რევიზორს: რისთვის გვა-
მონმებთ, რა გინდათ, ლოთიანად, ეს სარდაფი ჩვენ
დავიქირავეთ, რქები ჩვენ ვიშოვეთ, ეს მარჯვენა
ჩვენი, თუ რამეს მოვიპარავთ, ჩვენს თავს ხომ არ
მოვპარავთ-მეთქი. რა შუაშია მოპარვა, გეხმარებით,
ბატონო, გეხმარებით, დანახვა უნდა ყველაფერსო, –
შემომიბღვირა. (სიცილი) ილაჯგანყვეტილებმა გუშინ
რაიღმასკომს კოოპერატივის გაუქმება ვთხოვეთ, მა-
გრამ უარი გვითხრეს; ჩვენ მხოლოდ კოოპერატივების
გახსნის ინსტრუქცია გვაქვს მიღებული, დახურვის ინ-
სტრუქცია ჯერ არ მიგვიღიაო, (სიცილი) ვინ იკითხა,
დღეს როგორ არის საქმეო, ა, სიმართლე თუ გინდათ,
ასეა, ჩემო ბატონო.

პაუზა, ყველამ ნუთიერად თავი ჩაქინდრა.

ა რ ჩ ი ლ – (სხვისი ხმით) მდაა... მძიმე სურათია.

ტელეაპარატის თავზე სინათლე ჩაქრა და სახეგაბადრულმა ვა-
ჟამ კიბე ქურციკივით ჩამოირბინა. იგი აღტაცებული მიეახლა გა-
დაცემის მონაწილეებს, ხელს ართმევს და უღიმის.

ვ ა ჟ ა – მშვენიერია, მადლობელი ვარ, ძვირფასებო.

ბ ი ქ ტ ო რ – აგაშენათ ღმერთმა. დავიწყოთ აბა.

ვ ა ჟ ა – რა?

ა რ ჩ ი ლ – ჩანერა.

ვ ა ჟ ა (ღიმილით) – ჩავნერეთ უკვე.

გადაცემის მონაწილენი ელდანაცემივით შეჩქვიფდნენ, ყველას
დაზაფრული სახე აქვს.

ნ უ ც ა (შეცბუნებული) – რას ჰქვია ჩაინერეთ?!

ვ ა ჟ ა – დამიჯერეთ, ასე სჯობდა, მე მგონი არ გამოგვივიდა
ურიგო საუბარი.

გადაცემის მონაწილეებმა ჯინას შეხედეს. ჯინამ განზე მიაბრუნა
თავი. მერე ყველანი ერთბაშად აყაყანდნენ, მაჟორული, ტემპიანი
საგანგაშო მუსიკა, მუსიკის რიტმზე გადაცემის ნევრები შუაში მომწყ-
დეულ ვაჟას გარს ეხვევიან. ვაჟა სცენის ხან ერთი კუთხისკენ გარბის
და სკამზე ეშვება, ხან ისევ მრგვალ მაგიდას უბრუნდება, გადაცემის
მონაწილენი ფეხდაფეხ მოსდევენ, ერთმანეთს ასწრებენ, ლაპარაკს არ
აძლიან, ყველა თავისას ჩასძახის თავგაბეზრებულ ვაჟას.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – ასე როგორ შეიძლება!

ა რ ჩ ი ლ – ეს გადაცემა რომ ხალხმა ნახოს, ხომ მოგვეჭრა
თავი.

ე ლ ე ფ თ ე რ – სხვისა არ ვიცი და ჩემი ნათქვამი უეჭველად
უნდა ამოიღო.

ვ ა ჟ ა – როგორ ბატონო?

ე ლ ე ფ თ ე რ – უნდა ამოიღო რამენაირად, შეგიძლიათ
თქვენ მაგის მოხერხება.

ჭ ო ნ ქ ა – პროტესტს ვაცხადებ. ასე როგორ შეიძლების.
მეორე ლექსი უნდა მეთქვა.

ბ ი ქ ტ ო რ – არაუშავს, სხვა გადაცემაში თქვი.

პროცესიამ სხვა სკამისკენ გადაინაცვლა, ნუცამ იმარჯვა და
ვაჟას ყურში ჩასძახის.

ნ უ ც ა – ხელმეორედ უნდა ჩავიწეროთ, არ ვიცი მე, თორემ
ნავალ სადაც საჭიროა!

ბ ი ქ ტ ო რ – რა მოხდა, ბოლოს და ბოლოს, ნუ დაახრჩვეთ
ეს კაცი. რაც იქნება, იქნება.

ბ ე ნ ი ა – რას ჰქვია? რაც იქნება, იქნებას იმედზე ვიყოთ?

ა ვ ა ლ ო – ნუ გეშინიათ, არ იქნება ხარისხიანად ჩანერილი.
მანც დაინუნებენ.

ს ი ლ ო ვ ა ნ – რომ არ დაინუნონ, ხომ ამოვვარდი კაცი!

პროცესიამ ახლა სხვა სკამისკენ გადაინაცვლა.

ბ ი ქ ტ ო რ – უხერხულია, სერიოზული ხალხი ვართ. არ შეი-
ძლება ასე, რასაც ვფიქრობდით, ის ვილაპარაკეთ,
ბოლოს და ბოლოს, რაც იქნება, იქნება.

უსიამოვნო ბუტბუტით, ნერვული ნაბიჯით, ზოგი დამუქრებით-
აც კი, სათითაოდ გაიკრიფნენ სცენიდან გადაცემის მონაწილენი,
ჯინა მარტო უზის მრგვალ მაგიდას. ვაჟასთან მხოლოდ ბიქტორი
დარჩა.

ბ ი ქ ტ ო რ ი. ნელან გითხარი, მისი არ იყოს, ჩემი ლაპარა-
კი მართლა უნდა ამოიღო, ჩემი საქმე სხვანაირადაა.
მანც აღმაცერად მიყურებენ.

ნ ა ნ ა (ღიმილით). დამერწმუნეთ, ბატონო ვიქტორ, არაფერი
გაქვთ საშიში. ისეთი არაფერი გითქვამთ.

ბ ი ქ ტ ო რ – ჩემი საქმე მე ვიცი ბიძია. ამომიღე, ღმერთი
არ გწამს? გაფრთხილებული ვარ, კუდს გამოაბამენ

ვიცი მე (ბიქტორს მუდართ სახსე თვალუბი ვაჟასთვის მი-
უპყრია და უკანსვლით გადის სცენიდან).

დათოს და ნანას ხმამალალი სიცილი ისმის. ავანსცენაზე ვაჟა
და ჯინა გამოდიან.

ვ ა ჟ ა (მაყურებელს) – თქვენ როგორ ფიქრობთ, ღირს ამ
ჩანანერის ეთერში გაშვება?

ჯ ი ნ ა – ვინ არის მომხრე, რომ ჩვენი საუბარი გადაიცეს
საკავშირო ტელევიზიით. გთხოვთ, ხელის აწევით
დაგვიდასტუროთ!

ვ ა ჟ ა – წინააღმდეგი ხომ არავინ არის?

ჯ ი ნ ა – თავი ხომ არავინ შეიკავა?

ვ ა ჟ ა – ვინც წინააღმდეგია, მის სინდისზე იყოს, ახლა
მთავარია თავი არავინ შეიკავოს, ჩვენ თავშეკავებ-
ულუბმა ისედაც დიდხანს ვიარეთ.

ნანა და დათო ტაშს უკრავენ, ჯინა გადის, სცენაზე ვაჟა, ნანა
და დათო რჩებიან. ვაჟა დაღლილი ეშვება სკამზე. პაუზა.

ნ ა ნ ა – ღმერთო, როგორ ეშინიათ, როგორ გვეხვეწებოდ-
ნენ, ამოგვიღეო.

დ ა თ ო – ახლა ხომ დარწმუნდით, ბატონო ვაჟა?

ვ ა ჟ ა – რაში?

დ ა თ ო – ხომ ნახეთ, რა უყვეს ადამიანს?

ნ ა ნ ა – ეს არის თქვენი აღზრდის პროდუქტი – სოციალიზ-
მის მოქალაქე?

დ ა თ ო – როგორ ფიქრობ, სხვაგან სადმე მსოფლიოში,
ტელეაპარატთან კაცს ამდენს ეხვეწებინან, მამას
გაფიცებ, რასაც ფიქრობ, ის ილაპარაკეო?

ნ ა ნ ა – მაინც როგორ მოხდა, რა მანქანებით მიაჩვიეს ადა-
მიანები ერთის ფიქრს და მეორის კეთებას?

დ ა თ ო – დემოკრატია მათთვის უცხო ხილია და ჯერ
შორიდან უვლიან, როგორც შაშვები კაკანათს.

ნ ა ნ ა – კლასიკური დემოკრატის და მსოფლიოში ყველაზე
ჰუმანური სახელმწიფოს მოქალაქენი ათეული წლების
განმავლობაში ტაშის გრიალით ხვდებოდნენ კაცებს,
რომელთაც თანამდებობა წესიერი არჩევნებით კი
არა, თავიანთივე მეგობრების ზურგში ხანჯლის ჩა-
ცემით და ყელზე რევოლვერის მიბჯენით ჰქონდათ
მოპოვებული.

ვ ა ჟ ა (წამოდგა და წინ წამოვიდა, უკან, მარჯვნივ და მარ-
ცხნივ დათო და ნანა დაუდგნენ). ბედნიერი კაცი
ვიქნებოდი ეს ყველაფერი თქვენ არ გენახათ და მო-
გესმინათ. თან არ წაგელოთ იმ საუკუნეში შეცდე-
ნილი, მოტყუებული თაობების სევდიანი ისტორია,
მაგრამ როდემდე დაგვემალა თქვენთვის სიმართლე,
როდემდე?

ნ ა ნ ა – როდემდე?!

დ ა თ ო – როდემდე?!.

სინათლე ქრება, ვაჟა გადის. განგაშისწინა მუსიკა, ისევ ის ნა-
ხევრადდანგრეული, ისტორიული კედელი, ნანა და დათო.

დ ა თ ო – მოვა?

ნ ა ნ ა – ეჭვიც არ მეპარება.

დ ა თ ო – იქნებ მართალია მამაშენი. რაც დრო გადის,
სულ ვფიქრობ, ხომ არ ვიჩქარეთ. ესენი ჯერ კიდევ
მყარად დგანან.

ნ ა ნ ა – არც ისე მყარად. დიდი რღვევა კარგა ხნის დაწყე-
ბულია.

დ ა თ ო, შენ მაინც დარჩენილიყავი, მე და მამაშენი წავი-
დოდით.

ნ ა ნ ა – რა ჭკვიანი ხარ? ორი ჩემი ყველაზე საყვარელი ადა-
მიანი იქ იქნებოდით და მე მაქმანიანი ფარდის მიღმა,
აივნიდან, ქუჩა მეთვალყურებინა, ხომ?

დათომ თავზე ხელი გადაუსვა და გულზე მიიკრა.

ნ ა ნ ა – გიყვარვარ?

დ ა თ ო – დღეს ყველაზე მეტად.

ნ ა ნ ა – რამე რომ მოხდეს?

დ ა თ ო – ნუ სულელობ.

ნ ა ნ ა – თუ სროლა აგვიტეხეს, გეხვეწები, მამაჩემი გადავარჩინოთ, მამაჩემს გადავეფაროთ, გავგიჟდები, იმას რომ რამე მოუვიდეს.

დ ა თ ო – ნუ გეშინია, სულელურ შეცდომებს არც ჩვენ დავუშვებთ და აღარც ისინი.

ნ ა ნ ა – ვინ ისინი? შენ რაღაცების კიდეც გჯერა?

დ ა თ ო – თითებს დაიჭამენ და სროლის ბრძანებას არ გასცემენ.

ნ ა ნ ა – რამდენჯერ უნდა გითხრა, სტიქიური აშლილობის შემთხვევაში ძალაუფლებას წესრიგის დასამყარებლად სულ სხვა სამსახური იღებს. ისინი ადგილობრივ ხელისუფალთ ბჭობას არ გაუმართავენ, წესრიგი როგორ დავამყაროთო.

დ ა თ ო – აი, ეს მომწონს, ახლა უკვე შეშინებული გოგო ლაპარაკობ, წადი რა, სახლში.

ნ ა ნ ა – არაფერიც. უკვე გითხარი, თუ მეშინია მხოლოდ შენ გამო და მამაჩემის გამო.

დ ა თ ო (გაეცინა). რაზე მეცინება იცი?

ნ ა ნ ა – არა.

დ ა თ ო – ნუხელის ტელევიზორთან ჩვენში დაბმა, რითი მოახერხეს თუ იცი?

ნ ა ნ ა – ვიდეოფილმებით.

დ ა თ ო – სასაცილო არ არის? რასაც ასე ვლანძღავდით – ახალგაზრდობას რყვნისო, სწორედ ის ფილმები გვაჩვენეს, ოღონდ გვიან ღამემდე ტელევიზორს არ მოვშორებოდით და ამ დილით ეროვნული ფიქრით

არ გაგვლვიძებოდა.

ნ ა ნ ა (კულისებისკენ გაიხედა) – მამაჩემი! (ხელს უქნევს).

დ ა თ ო – იცი, სადღაც მინდოდა კიდეც, რომ არ მოსულიყო, მაგრამ გული ძალიან დამწყდებოდა.

ნ ა ნ ა – მე კი არმოსვლას არასოდეს ვაპატიებდი, შენ არ იცნობ მამაჩემს.

ვაჟა შემოდის. ორივენი შეეგებებიან, მაჟორული მუსიკა. ვაჟა შუაში ჩადგება, ნანას და დათოს მხარზე ხელს გადასდებს. სამივენი მიიჩქარიან, სცენა ბრუნავს. ისევ ისეთი მანიფესტაცია, როგორც დაიწყო სპექტაკლი, სანთლის ფიგურებივით დგანან დემონსტრანტები. განგამის მაუწყებელი მუსიკა. ყველანი მაყურებლისკენ არიან შემობრუნებულნი. ჟინი, მზადყოფნა, სიჯიუტე იგრძნობა მათს გამოხედვაში. დემონსტრანტთა შორის ნანა, ვაჟა და დათო ჩანან. ჯაჭვის ჟღერის მსგავსმა მუსიკამ

გადაუარა თეატრს.

ნუთიც და დემონსტრანტების თავზე, უკან, მაღალ ფიცარნაგზე დათო აღიმართა.

დ ა თ ო – ზოზინს და უძრაობას!

მ ი ტ ი ნ გ ი ს მ ო ნ ა ნ ი ლ ე ნ ი – (მარჯვენა მუშტის შემართვით) არა!

დ ა თ ო – ნახევარსიმართლეს და ნახევარდემოკრატიას!

მ ი ტ ი ნ გ ი ს მ ო ნ ა ნ ი ლ ე ნ ი – არა!

დ ა თ ო – პოლიტიკურ და ეკონომიურ ორპირობას!

მ ი ტ ი ნ გ ი ს მ ო ნ ა ნ ი ლ ე ნ ი – არა!

დ ა თ ო – ერის სინდისის ხელყოფას!

მ ი ტ ი ნ გ ი ს მ ო ნ ა ნ ი ლ ე ნ ი – არა!

დ ა თ ო – პიროვნების უფლებათა ფეხქვეშ გათელვას!

მ ი ტ ი ნ გ ი ს მ ო ნ ა ნ ი ლ ე ნ ი – არა! არა! არა!

უჩინარმა ხელმა მომიტინგეებს თავზე პროკლამაციების ბლუჯა გადააყარა. პროკლამაციის თოვა მაყურებელთა დარბაზშიც მოდის, ზედა იარუსიდან მოცვივა.

პროკლამაციაზე ზუსტად ის ტექსტია, რასაც დათო და მიტინგი წარმოთქვამენ. მიტინგის მონაწილეებმა ომახიანი, ტემპიანი, ვაჟკაციური რევოლუციური სიმღერა დააგუგუნეს. იმ სიმღერას შეიძლება მთელი თეატრი აჰყვეს, ტაშის გრიალში და შემსრულებელთა მადლობა-რევერანსებში პარტერი ცარიელდება. მაყურებელს შინ კონტროლმოხეულ ბილეთთან ერთად მიაქვს პროკლამაცია.

- ზოზინს და უძრაობას,
- არა!
- ნახევარსიმართლეს და ნახევარდემოკრატიას,
- არა!
- საქვეყნო სიცრუეს და ფუჭსიტყვაობას,
- არა!
- პოლიტიკურ და ეკონომიურ ორპირობას,
- არა!
- ეროვნულ წინააღმდეგობათა მიფუჩეჩებას,
- არა!
- შანტაჟს და დაშინებას,
- არა!
- ერის სიინდისის ხელყოფას,
- არა!
- პიროვნების უფლებათა ფეხქვეშ გათელვას,
- არა! არა! არა!

ქუხილი

ერთმოქმედებიანი პიესა